

Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2000 harvinaisuushavainnot

Heikki Luoto, Antero Lindholm, Tom Lindroos ja Visa Rauste

BirdLife Suomen Rariteettikomitea (RK) on käsitellyt 304 lomaketta vuodelta 2000 ja hylkäsi niistä 31 (10 %). Kun mukaan lasketaan lomakkeet aiemmilta vuosilta nousee käsiteltyjen lomakkeiden määrä 351:een ja hylättyjen 37:ään (11 %). Hylkäysprosentti oli edelleen varsin alhainen. Käsiteltyjen lomakkeiden määrä on lajistalan karsimisesta huolimatta edelleen varsin suuri. RK sai listauksen Bongariliiton lintutiedotukselle ilmoitetuista vuoden 2000 harvinaisuuksista. Tämän perusteella RK:n kaipaamien lomakkeiden palautusprosentti oli edelleen yli 90 %. Katsaus on siis hyvin kattava otos vuoden 2000 aikana Suomessa nähdystä harvinaisista linnuista. Tästä suurkiitos kuuluu paitsi kaikille lomakkeensa palauttaneille havainnoitsijoille myös aluevastaaville ja ARK:ille, jotka ovat jälleen kiitettävästi keränneet oman alueensa harvinaisuushavainnot.

Harvinaisuuksien osalta kulunut vuosi oli melko hyvä. Suomelle uusina lintulajeina havaittiin vuoriuunilintu ja virta-ali sekä punatavi, jonka tosin ei uskottu harrhautuneen maahamme luonnonvaraisesti. Ensimmäiset havainnot harmaalokin eteläisestä alalajista *Larus argentatus michahellis* hyväksyttiin. Isolepinkäisen alalaji *Lanius excubitor pallidirostris*, joka monissa uudemmissa teoksissa lasketaan omaksi lajikseen tai *Lanius meridionalis*en alalajiksi, voidaan nyt todeta tavatuksi maassamme – havainto on vuodelta 1981. Myös ensimmäinen havainto pikkukorpikotkasta vuodelta 1962 hyväksyttiin (linnun alalaji on edelleen RK:n käsittelyssä). Aikajärjestyksessä maamme ensimmäinen kashmirinuunilintu (vuodelta 1972) löytyi hyväksytyjen taigauunilintujen joukosta.

Muita suurharvinaisuuksia olivat maamme toinen havainto rubiinisatakielästä sekä merikeiju, suohyppä, ylänkökiuru ja harmaakurkkurastas. Ennätyksellisen runsaina esiintyivät amerikanjääkuikka, isokihu, grönlanninlokki, valkosii-pitiira, lyhytvarvaskiuru, viirusirkkalintu, kashmirinuunilintu, pussitiainen ja punakottarainen. Vuosi oli erittäin hyvä myös viitatiehen, sepelsiepon, arosuohaukan, sekä kilju- ja pikkukiljukotkan osalta.

Ensimmäiset pikkukultarinnan pesinnät – kaksi pesää samalta alueelta – varmistettiin ja siten Suomi ja Länsi-Eurooppa saivat uuden pesimälajin.

Yleistä

Kaikki olennainen RK:aan liittyvä (myös RK:n tiedotteet) löytyy BirdLifen kotisivuilta osoitteesta <http://www.birdlife.fi>. Näiltä sivuilta löytyvät myös lajikohtaisesti kaikki Suomessa hyväksytyt havainnot RK:n perustamisesta lähtien.

Edellisessä katsauksessa lupailtiin, että Suomessakin tullaan siirtymään lähitulevaisuudessa uudenlaiseen viiden kategorian järjestelmään AERC:n (*Association of European Rarities Committees*) kanssa yhteisesti sovittujen suuntaviivojen mukaisesti. Tarkempaa tietoa löytyy AERC:n kotisivuilta, jotka löytyvät osoitteesta. Uuden kategoriajärjestelmän käyttöönotto on kuitenkin osoittautunut odotettua vaikeammaksi lähinnä eri maissa käytettävien erilaisten tulkintojen vuoksi. RK kuitenkin selvittelee asiaa, ja tähän järjestelmään siir-

tyminen tulevaisuudessa on edelleenkin tavoitteena.

RK:n kokoonpano oli vuonna 2000: Visa Rauste (puheenjohtaja), Heikki Luoto (sihteeri), Antero Lindholm, Tom Lindroos, Pekka J. Nikander, Tapani Numminen ja Jari Peltomäki. Useita vuosia ansiokkaasti sihteerinä toiminut Tom Lindroos luopui tehtävästä elokuussa ja hänen tilalleen uudeksi sihteeriksi valittiin Heikki Luoto. Jari Peltomäki erosi RK:sta huhtikuussa 2001 ja hänen tilalleen valittiin Kari Soilevaara. Aikaisempien vuosien tapaan rengastustoimisto listasi rengastetut RK-lajit ja niiden rengastajat.

Ohjeita

Teemapyyntiä harrastavien rengastajien tulisi ennen pyydystämistä tutustua lajia koskevaan kirjallisuuteen, jotta selviäisi, mitkä mitat ovat tärkeitä lajin tai alalajin tunnistuksen kannalta. Muista merkitä kaavakkeelle myös renkaan numero. Pyydystettyäsi linnun tarkista aina, että olet mitannut oikein ja ota aina mahdollisim-

Vantaan Pitkälän virta-ali (*Histrionicus histrionicus*) 26.11.2000 taiteilijan näkemänä. Linnun pään kuviot ovat huomattavan heikot. © Jari Kostet

The Harlequin Duck.

man monta mittaa. Pelkkä siiven mitta ja paino kertovat varsin vähän lajista.

RK-lomaketta täyttäessäsi vältä kirjoittamasta lomakkeen marginaaleihin ja käytä mieluiten kirjoittamiseen konetta tai mustaa kynää. Älä kirjoita lomakkeen kääntöpuolelle, vaan käytä erillistä valkoista A4-kokoista paperia. Niputtaessasi papereita tai liitteitä havainnon mukaan käytä paperinliitintä ja vältä nitojaa, sillä kopioimisvaiheessa paperit joudutaan irtottamaan toisistaan. Tämä kaikki helpottaa olennaisesti lomakkeiden kopiointia. Tietokoneelta suoraan tulostetut lomakkeet ovat nykyään varsin yleisiä. Tulosteen ei tarvitse muistuttaa ulkoasultaan esipainettua RK-lomaketta. Riittää, kunhan esität asiat suunnilleen sen mukaisessa järjestyksessä. Muista aina jättää tilaa RK:n diarionumerolle. RK on ottanut käyttöön uusitun lomakkeen, jota on jaettu esimerkiksi kaikille aluevastaaville. On toivottavaa, että tämä lomake otetaan mahdollisimman laajalti käyttöön. Ohjeita lomakkeen täyttämistä on julkaistu Bongari-lehdessä (Jännes & Lindroos 1998). Valmiin lomakepohjan pystyy myös imuroimaan BirdLifen kotisivuilta.

Linnun tarkka ikä merkitään kalenterivuosina: 1kv = samana kalenterivuonna syntynyt, 2kv = edellisenä kalenterivuonna syntynyt, +1kv ennen kuluva kalenterivuotta syntynyt jne. Muut ikälyhenteet: juv = nuori lintu ensimmäisessä täydellisessä höyhenpuvussaan = nuoruuspukuinen, ad = aikuinen, subad = esiaikuinen, pull = pesä- tai maastopoikanen.

Muut lyhenteet: jp = juhlapukuinen, tp = talvipukuinen, vp = vaihtopukuinen, n-puk = naaraspuukuinen, Ä = laulava, r =

rengastettu. Merkki (v/video) tarkoittaa, että RK:lla on ollut käytettävissään linnusta otettu valokuva tai videonauha ja (ä), että RK:lla on ollut määrittymisen tukena linnusta saatu äänite. Muuttavasta linnusta ilmoitetaan lentosuunta (N = pohjoinen jne.). Milloin yksilömäärää ei ilmoiteta, havainto koskee yhtä yksilöä.

Tässä katsauksessa on havainnon kohdalla neljä havainnoitsijaa, mikäli lomakkeella on mainittu niin monta nimeä. Lomakkeen täyttäjän nimi on ensimmäisenä, paitsi niissä tapauksissa, joissa hän on ilmoittanut havainnon jonkun toisen puolesta. Tällöin ensimmäisenä on linnun näkijä ja ilmoittaja toisena. Ilmoittajan jälkeiset nimet on kirjoitettu siinä järjestyksessä kuin ne ovat lomakkeella. Joissakin tapauksissa RK on saanut useampia lomakkeita. Näissä tapauksissa eri lomakkeiden tiedot on yhdistetty, ja havainnoitsijat ovat yksien sulkeiden sisällä. Myös ne henkilöt, jotka ovat luovuttaneet valokuvia, videonauhoja tai muuta materiaalia RK:n käyttöön, on pyritty mainitsemaan havaintojen kohdalla tilan niin salieissa.

Mikäli katsauksesta puuttuu jokin havainto, josta sinulla on tietoja tai havaitset katsauksessa virheitä tai muita puutteita, ota yhteyttä sihteriin.

Lajilista

Vuoden 2000 alusta alkaen poistuivat seuraavat lajit kokonaan RK:n tarkastamien lajien listalta: lumihanhi, tiibetinhani, punakaulahanhi, ruostesorsa, mandariinisorsa, pikkuruokki, mehiläissyöjä, sitruu-

navästääräkki ja mustaotsalepinkäinen. Lisäksi arosuohaukasta ei tarkisteta enää +2kv-tyyppisiä koiraita ja mustapäätas-kusta tarkistetaan vain läntiseen roturyhmään *rubicola/hibernans* kuuluvat yksilöt.

Katsauksen yksilömäärät

Katsauksessa on lajin nimen jälkeen kolme lukua. Ne ilmaisevat tavattujen yksilöiden kokonaismäärän tiettyinä ajanjaksoina. Ensimmäinen luku käsittää ajan vuoteen 1974 asti, toinen luku jakson RK:n toiminnan alkamisesta 1975 vuoden 1999 loppuun ja kolmas esiteltävän vuoden 2000. Näiden lukujen summa on siis kaikkina aikoina tavattujen yksilöiden kokonaismäärä.

Hyväksytyt havainnot

Accepted records

Amerikanjääkuikka (*Gavia immer*) (2, 64,11)

8.1. Dragsfjärd, Ölmos 2kv (Jyrki Normaja ym.); 5.5. Kristiinankaupunki, Siipyy 2kv N (Petri Rissanen); 16.5. Äänekoski, Isokarttusaari tp N (Eino Hiekkänen); 27.5. Lemland, Lågskär +2kv jp WNW (Henrik Lindholm, Tapio Aalto, Soili Leveelahti, Jarkko Santaharju); 29.5. Lemland, Lågskär +2kv jp NW (Henrik Lindholm, Tapio Aalto, Soili Leveelahti, Tomi Muukkonen ym.); 18.6. Kittilä, Pallasjärvi +2kv jp (v) (Benjam Pöntinen, Josef Timar, ilm. Jari Peltomäki); 30.6. Vuolijoki, Otanmäen allas +2kv jp, lähti NE (Mauno Niskanen, Alpo Parttimaa); 1.7. Inari, Menesjärvi +2kv jp (Turo Ketola, Jouni Aikio, Maire Puikko, Martti Rikonen); 1.7. Inari, Menesjärvi 2 +2kv jp (Maire Puikko); 11.7. Inari, Inarinjärvi, Paatsvuono 2 +2kv jp (Petteri Polojärvi, ilm. Heikki Karhu); 25.-26.10. Asikkala, Kailaniemi tp (Pekka Saikko ym.); 13.-16.12. Hattula, Leijärvi-Kalvola, Verhonkulma +1kv tp (Reijo Kosonen, Heikki Seppälä, Martti Raekunnas, Hannu Hellsten ym.); 19.-20.12. Valkeakoski, Rauttunselkä - Makkaransele +1kv tp (Jouni Rautanen, Pekka Suhonen, Petri Salo, Risto Taskinen ym.).

Hattulan, Kalvolan ja Valkeakosken havainnot koskevat ilmeisesti samaa lintua. Inarin parihavainnot - tulkittiin samoiksi linnuiksi - voisivat viitata pesimiseen tai sen yritykseen jossain lähialueilla. Esiintyminen oli taas runsasta. 1990-luvun puolivälissä oli muutamia heikompi vuosia, mutta sen jälkeen amerikanjääkuikka on esiintynyt vuosittain vähintään seitsemällä havainnolla. Tämän lajin voi nähdä maassamme melkein vuoden ympäri.

15.8.1994 Inari, Muddusjärvi, Leutolahti +2kv jp (v) (Jouni Mattus, ilm. Heikki Karhu). Lintu löytyi kuolleena kalaverkosta ja on taltioituna Turun Yliopiston kokoelmissa.

Jääkuikka (*Gavia adamsii*)

7.11.1985 Inari, Sevettijärvi 1kv (r,v) (Heikki Karhu, Semenoff). Lintu vapautettiin 10.11.1985 Sodankylän Porttipahdan voimalan lähelle jokeen.

Poistettu tarkastettavien joukosta vuoden 1986 alusta.

Amerikanjääkuikka (*Gavia immer*) Valkeakoskella 19.12.2000. Lintu oli vähintään toisen kalenterivuoden yksilö, koska selkäpuolen höyhenistä puuttuivat nuorelle tyypilliset vaaleat reunukset. Ilmeisesti sama lintu nähtiin myös Hattulassa ja Kalvolassa. © Pekka Suhonen

The Great Northern Diver.

Ruskosotkanaaras (*Aythya nyroca*) Hangossa huhtikuussa 2000. Koiraan iiris on valkea. © Jari Kostet
The Ferruginous Duck.

Merikeiju (*Hydrobates pelagicus*) (0,2,1)

13.1. Porvoo, Sköldvik (v) (Jarmo Kosunen, ilm. Risto Saranto). Lintu löytyi kuolleenä säiliöaluelta.

Muut havaitut linnut ovat vuodelta 1996: 15.1. ja 16.11. Ne löytyivät hengissä, mutta huonokuntoisina ja kuolivat pian. Myrskykeiju *Oceanodroma leucorhoa* on tavattu 10 kertaa – näistä yksi havainto on 5.10. ja loput 25.11. – 20.1. Molemmat ovat siis meillä loppusyksyn-alkutalven lajeja.

Suula (*Morus bassanus*) (3,29,2)

8.–11.10. Hollola, Vesijärvi, Lahdenpohjanselkä 1kv (v) (Juha Jalkanen, Isto Hyvärinen, Ilpo Pietilä, Pekka Saikko ym.); 22.10. Eckerö, Signilskär 1kv SSW (Ari Lehtinen).

Mahdollisesti Signilskärin lintu havaittiin myös Ruotsin rannikolla (G. Andersson, kirj.). Suulahavainnot ovat runsastuneet viime vuosikymmeninä suuresti.

Yöhaikara (*Nycticorax nycticorax*) (1,5,1)

7.–17.7. Kaustinen, Virkkala ja Järvelä +3kv jp (v) (Antti Pesola ym.).

Komea vanha yöhaikara oli vuoden suosituimpia lintunähtävyyksiä.

Jalohaikara (*Egretta alba*) (4,83,-)

1.5.1993 Virolahti, Vähäharvajanniemi SE (Matti Vanhapolto, Seppo Korpela, Hannu Kuokkanen).

Poistettu tarkastettavien joukosta vuoden 1997 alusta.

Lyhytnokkahanhi (*Anser brachyrhynchus*) (48,335,-)

20.–22.5.1988 Inari, Ivalojokisuu, Joensuunkenttäsaari metsähänhiparvessa (Heikki Karhu); 4.5.1989 Inari, Ivalojokisuu, Mielikköjänpää metsähänhiparvessa (Heikki Karhu).

Poistettu tarkastettavien joukosta vuoden 1991 alusta.

Lumihanhi (*Anser caerulescens*) (65,110,-)

13.5.1984 Sysmä, Soiniemi 2N (Mika Bruun, Jorma & Risto Riippi). Kuvaus ei sulje pois eskimohanhen (*A. rossii*) mahdollisuutta.

Tarhakarkureiden mahdollisuus on tämän lajin kohdalla huomattava.

Poistettu tarkastettavien joukosta vuoden 2000 alusta.

Sepelhanhi (*Branta bernicla nigricans*) (0,4,1)

30.9.–1.10. Hanko, Täktom, Vedagrundet ad (Kimmo Hotulainen, Heikki Luoto, Tom Lindroos ym.). Viihtyi pienessä *B. bernicla*-parvessa.

Nuoret ovat selvästi vaikeammin määritettävissä kuin aikuiset linnut, joten ikä kannattaa aina panna merkeille maastossa. Samoin on syytä varoa mahdollisia risteymiä. Bloomfield & McCallum (2001) ovat julkaisseet pohdintaa alalajin esiintymisestä, risteymistä ja kannankehityksestä sekä Syroechkovski ym. (1998) havaintoja Siperiasta.

Ruostesorsa (*Tadorna ferruginea*) (41,161,-)

2.8.1994 Lemland, Lågskär SW (Martti Heikinheimo); 3.–6.8.1995 Inari, Kaamanen, Vastusjärvi (Heikki & Kalle Karhu, Pentti Portti, Veikko Mylläri, Olli Osmonen ym.).

Vuosi 1994 oli ruostesorsien huippuvuosi ja tässä vielä yksi havainto lisää tuolle vuodelle. Melko varmasti osa ruostesorsista on tarhakarkulaisia ja osa luonnollisella tavalla harhautuneita, mutta havaintojen erottelu on vaikeaa.

Poistettu tarkastettavien joukosta vuoden 2000 alusta.

Amerikanhaapana (*Anas americana*) (1,34,3)

24.4. Joensuu, Pielisjoki, Utra-Paritsanlahti k (Pentti Zetterberg, Juhani Hyttinen, Kari Lindblom, Petri Hottola ym.); 5.5.–30.6. Lappeenranta, Hytti, Kaislasenjärvi k (Seppo Löfgren, Kari Vuorinen, Jouko Rantanen ym.); 4.–7.6. Hankasalmi, Rääsy k (v) (Tero Toivanen ym.).

Havainnot tästä lajista ovat lisääntyneet ja siitä on tullut vuosittainen vierailija maassamme. Vuoden 1996 loppuun mennessä kokonaissumma oli 20 havaintoa ja vuosina 1997 – 2000 havaittiin melkein yhtä paljon. Suomessa on tavattu myös joitakin risteymiä, jotka muistuttavat suuresti amerikanhaapanaa. Naaraat ovat vaikeita huomata ja määrittää ja niinpä niitä on toistaiseksi hyväksytty vain yksi. Tuntuu uskotavalta, että niitä olisi sorsaparvissa lähes yhtä paljon kuin koiraita. Jos joku uskoo näkevänsä amerikanhaapanaa, dokumentoikoon sen erittäin hyvin.

Tavi (*Anas crecca carolinensis*) (1,36,7)

17.4. Kotka, Huumanpohja k (Mikko Pöyhönen); 18.–20.4. Pernaja, Isnäsviken k (Arto Juvenen ym.); 23.4. Uusikaupunki, Pyhämaa, Lammijärvi k (Hannu Virtanen, Marja Elonsalo); 24.4.–6.5. Kristiinankaupunki, Pohjoislahti k (Esa Partanen ym.); 25.–28.4. Helsinki, Vanhankaupunginlahti, Lammassaaren niitty k (Markku & Biti Ojala, Jorma Vickholm, Annika Forsten, Antero Lindholm ym.); 28.4.–13.5. Espoo, Laajalahti ja Iso-Huopalahti k (Markku & Biti Ojala, Jyri Heino, Antti Mikala, Mauri Karonen ym.); 14.5. Parainen, Mattholmsfladan k (Bertil Blomqvist, Jouko Vuokko, Markku Lauren, Tapani Numminen ym.).

Helsingin ja Espoon huhtikuiset havainnot koskevat eri yksilöitä (havaittiin samanaikaisesti molemmilla paikoilla). Lähes kaikki *carolinensis*-tavat on tavattu 1980-luvulla tai sen jälkeen. Hyvin samalla tavoin kuin amerikanhaapanaalla, puolet kaikkien aikojen havainnoista on tehty vuosina 1997–2000. Tänäkin vuonna havainnot olivat tyypillisiä eli koiraita kevätkuutulla. Määrityksessä on otettava huomioon risteymien mahdollisuus. Oikealla amerikantavilla ei saisi olla minkäänlaista vaaleaa pitkittäisjuovaa hartiahyhenissä. Amerikantavinaanaraan määrittäminen tuntuu vieläkin vaikeammalta tehtävältä kuin amerikanhaapanaaraan tunnistaminen. Euroopan rariteettikomiteoiden yhteiselimen AERC:n taksonominen komitea on esittänyt *carolinensis*-tavin käsittelemistä omana lajinaan, mutta muutosta ei ainakaan vielä tässä katsauksessa ole tehty.

Punapäänarsku (*Netta rufina*) (9,51,4)

22.–26.4. Jalasjärvi, Luopajärvi jp k (Kari Saari, Seija Niemi, Sari Pykälämäki ym.); 27.4. Jämsä, Lokalahti jp k (Keijo Vesanen); 3.–8.5. Lahti, Jalkaranta jp k (Petri Kuhno, A. Keskinen-Ruoppila, Mika Selin, Timo Metsänen ym.); 26.8.–13.9. Kemiö, Sjöläx n-puk. (video) (Henrik Lindholm, Jukka J. Nurmi ym.).

Lahden lintu oli paikalla mahdollisesti jo 30.4.

Ruskosotka (*Aythya nyroca*) (4,6,2)

4.–23.4. Hanko, Tvärminne n (v, video) (Jussi Lindström, Mika Kilpi, Pekka Komi, Jari Kostet ym.); 24.–29.4. Mietoinen, Mietoistenlahti k (vi-

deo) (Ari Kuusela, Jarmo Saarnio, Jukka J. Nurmi ym.).

Kaikki havainnot ovat Kotkan ja Uudenkaupungin väliseltä rannikolta. Maaliskuulta yksi, huhtikuulta seitsemän, touko- ja kesäkuulta yksi kummaltakin (kaksi havaintoa koskee paria, siitä ero yhteislukuihin). Edellinen havainto oli vuodelta 1996, sitä edellinen 1985. Ruotsissa on nähty 43 (Cederroth 2000) ja Tanskassa 29 (Thorup & Haaning Nielsen 2000) yksilöä.

Kyhmyhaahka (*Somateria spectabilis*)

31.10.1985 Inari, Sevetjärvi 1kv k (r,v) (Heikki Karhu). Rajavartijat löysivät linnun kohmeisena tieltä ja se vapautettiin Kemian Ajoksessa 5.11.1985.

Poistettu tarkastettavien joukosta vuoden 1986 alusta.

Virta-alli (*Histrionicus histrionicus*) (0,0,1)

26.11. Helsinki/Vantaa Pitkäkoski n-puk (v) (Markku & Biti Ojala, Veikko Salminen, Heikki Luoto, Markus Varesvuo ym.).

Ensimmäinen havainto Suomesta. Virta-alli vietti ilmeisesti vain yhden pimeän marraskuun päivän pääkaupunkiseudulla Helsingin parhaassa koskikarapurossa. Linnun löytäjä Veikko Salminen oli etsimässä koskikarvoja – turhaan, mutta tämä lintu varmaan korvasi puutteen. Laji on hyvin harvinainen länsipalearktisella alueella Islannin ulkopuolella. Muutamia havaintoja on sieltä täältä, eniten Brittein saarilta, mutta myös mm. Hollannista, Saksasta ja Ranskasta. Norjasta on kuusi hyväksyttyä havaintoa, kaikki koiraita. Vain yksi on talvihavainto, muut touko-kesäkuulta ja painottuneet maan pohjoisosiin. Ruotsissa tavattiin kolme lintua 1800-luvulla, Skånessa 30.5.1965 nähty lintu tulkittiin karkulaiseksi. Virta-alli on kuitenkin hyvin harvinainen tarhalintu ja esimerkiksi Brittein saarten ja Norjan havaintoja pidetään todennäköisemmin aitoina harhailijoina, niin tätä Suomenkin yksilöä.

Pilkaniska (*Melanitta perspicillata*) (10, 33,1)

6.6. Kuopio, Ikonniemi +2kv k NE (Heikki Kotilainen).

Lokakuussa on nähty yksi pilkaniska ja heinäkuussa kolme. Loput havainnot ovat touko-kesäkuulta. Sisämaasta on nyt neljä havaintoa, Suomenlahdelta 13, Pohjanlahdelta 18 ja Ahvenanmaalta viisi. Ruotsin summa on 48 (Cederroth 2000) ja Tanskan 20 (Thorup & Haaning Nielsen 2000) yksilöä.

Pikkukorppikotka (*Neophron percnopterus*) (2,3,0)

3.8.1962 Inari, Ivalo 3kv (v) (ilm. Heikki Karhu).

Suomen ensimmäinen havainto. Lintu ammuttiin Ivalon kaatopaikalla. Linnun alalaji on edelleen RK:n käsittelyssä. Alalajin määrittäminen on olennainen arvioitaessa linnun alkuperää. Ruotsissa on havaittu intialaisen alalajin pikkukorppikotka, jota pidetään todennäköisenä tarkakarkulaisena. Pikkukorppikotkaa ei ole Suomessa nähty vuoden 1980 jälkeen.

Hanhikorppikotka (*Gyps fulvus*) (5,3,1)

30.4. Lappeenranta, Rantala SSW (Matti Vanhapelto); 1.5. Helsinki, Laajasalo W (Kari Heliövaara); 6.6. Korppoo, Bonäs S (Seppo Pekala, Seppo Aspelund); 10.6. Nauvo, Seili (v) (Jorma Kuopus); 4.7. Paimio, Paimionlahti,

Naaraspuikuinen (mahdollisesti nuori) virta-alli (*Histrionicus histrionicus*) Vantaan ja Helsingin rajalla Pitkäkoskella 26.11.2000. Ensimmäinen havainto Suomesta. © Markus Varesvuo

The Harlequin Duck.

Meltola N (Petri Laine); 17.7. Mietoinen, Mynälahti SE (Jukka Sillanpää); 19.7. Uusikaupunki, Salmi (Arto Lehtinen); 29.7. Vantaa, Västerkulla klo 13.05–13.20 E (Timo Leppänen); 29.7. Pernaja, Sjögård klo 14.26–14.56 E (Joni Sundström); 29.7. Vehkalahti, Hevossaari klo 16.05–16.15 (Pekka Komi, Klaus Laine, Antti Vänskä).

Kaikki havainnot koskevat samaa, 3kv-lintua, "Mattia", joka kierteli ympäri eteläistä Suomea. Yllä luetellut havainnot RK on käsitellyt ja hyväksynyt. Seuraavassa Bongariliiton Lintutiedotuksen tiedoilla täydennetty kuvaus linnun vaiheista maassamme. Ensimmäisen näyttäytymisensä jälkeen hanhikorppikotka lensi Lappeenrannasta Helsingin kautta Korppooseen, jossa se havaittiin ensi kerran 2.5. ja viihtyi 7.5. asti Korppoossa, Nauvossa ja Paraisilla. Se havaittiin vielä kerran 14.5. Korppoossa, minkä jälkeen lintu katosi tietymättömiin. Kolme viikkoa myöhemmin, 6.6. "Matti" löytyi taas Korppoosta ja näkyi päivittäin 10.6. asti. Seuraavaksi se ilmestyi samoihin maisemiin 29.6. ja viihtyi muutamia päiviä. Lintu päätti lähteä tutkimaan ympäristöä laajemmalti 4.7., kun se ensin havaittiin Paraisten Lemlaxissa, ja sitten Paimionlahdella ja 6.7. se kävi tutustumassa valkopoiskitiirabongareihin Laitilassa, mutta jo kaksi päivää myöhemmin oli takaisin peruspaikallaan Korppoossa. Havainnoissa oli sitten muutaman päivän tauko, mutta 17.7. lintu nähtiin Kustavissa ja Mietoissa. Pari päivää myöhemmin se oli jatkanut vielä edemmäksi Uuteenkaupunkiin. Siellä lintu ensin havaittiin matkalla pohjoiseen, mutta vajaa tunti myöhemmin se nähtiin matkalla takaisin kohti kaakkoa. 21.7. se oli Kustavissa ja 22.7. jälleen kerran Korppoossa. "Matti" havaittiin Korppoossa ja Nauvossa vielä 24.7., mutta seuraavaksi se olikin jo kaukana matkalla itään: 29.7. Vantaalla, Pernajassa, Loviisassa ja Vehkalahtella. Siellä se törmäsi synkkään sateiseen pilvirintamaan idässä ja ilmeisesti lopetti matkanteon. Seuraavaksi hanhikorppikotka ilmestyi näkyviin kaksi päivää myöhemmin Dragsfjärdissä jo aika lähellä perusleiriään. Tämän jälkeen havainnoissa oli pitkä tauko ennen kuin lintu taas nähtiin Korppoossa 25.8. Seuraavana päivänä puolen päivän maissa hanhikorppikotka nähtiin Korppoon Rumarista kaartelemassa kaukana ja korkealla Paraisilla päin ja näkyvistä se katosi klo 12.10. Sen jälkeen sitä ei enää maassamme havaittu. Tukhol-

man lähellä nähtiin hanhikorppikotka samana päivänä klo 14.15 paikallista aikaa (n. 80 km/h Korppoosta), mutta muita havaintoja ei Ruotsista yllättäen tullutkaan.

Arosuohaukka (*Circus macrourus*) (33,204,-)

18.4. Kuopio, Linnanpelto +2kv n W (Heikki Kotilainen); 18.4. Laukaa, Vuontee +2kv n (Tero Toivanen, Jarno Nevalainen ym.); 21.4. Lappeenranta, Hanhijärvi +2kv n WNW (Jouko Rantanen); 21.4. Kangasala, Teerimäki +2kv n W (Pekka & Johan Suhonen, Pia Räihä); 22.4. Värtsilä, Uusikylä +2kv n NE (Heikki Pönkkä, Petri Hottola, Arvo Ohtonen ym.); 22.4. Helsinki, Vanhankaupunginlahti, Lammassaari 2kv NW (Markku & Biti Ojala, Kari Vepsäläinen, Harri Muukkonen, Matti Pirinen); 26.4. Tyrnävä, Jokisilta +2kv n (Jari & Ulla Peltomäki); 29.4. Muhos, Soson pellot 2kv (Sami Timonen, Toni Uusimäki, Mikko Ala-Kojola); 2.5. Hanko, Svanvik +2kv n N (Pekka Komi, Stig Michélssoon); 7.5. Uusikaupunki, Vasikkari +2kv n NE (Olli Tenovuo); 14.5. Kökar, Nabban +2kv n E (Hannu Huhtinen, Rasmus Mäki, Ville-Veikko Salonen, Ville Kirstilä); 14.5. Orimattila, Virenoja +2kv n E (Petri Kuhno, Timo Metsänen); 17.5. Lappeenranta, Vainikkala +2kv n SE (Seppo Löfgren); 18.5. Hyvinkää, Kulomäki +2kv n (Jyrki Svanström); 18.5. Kuhmoinen, Lokkiluoto n N (Pekka Kyllönen, Keijo Vesänen, Harri Högmänder, Tero Toivanen ym.); 19.5. Vehkalahti, Ulko-Tammio +2kv n SE (Juha Piipponen); 21.5. Ruovesi, Siikakangas +2kv n S (Pekka Suhonen); 24.5. Virolahti, Lintulahti 2kv SE (Hannu Kormanen, Pasi Laaksonen, Riku Lehtinen, Mikko Pöyhönen); 27.–28.8. Kemiö, Björkbodan pellot 1kv k (Kari Salonen, Tarmo Nurmi, Tom Lindroos ym.); 6.9. Hanko, Taktom +2kv n SW (Kari Eisner, Markku Rantala, Lassi Nurmi); 22.9. Pori, Toukari 2kv k (Juha Sjöholm, Minna Takalo, Petteri Mäkelä); 13.10. Lemland, Lågskär 1kv (Markus Keskitalo, Lauri Hänninen, Jaakko Aarniala, Jörgen Palmgren).

Lintutiedotuksen mukaan vanhoja koiraita havaittiin huhtikuussa yhdeksän ja toukokuussa neljä (havainnot ovat vielä paikallisten alueariteettikomiteoiden tarkastuksessa). Vanhoja naaraita hyväksyttiin huhtikuulta kuusi ja toukokuulta kahdeksan, mikä on erittäin runsas esiintyminen. Tämä onkin vuoden erikoisimpia

ja mielenkiintoisimpia ilmiöitä. Havainnot hajaantuivat ympäri maamme eteläpuoliskoa. Huhtikuun viimeisellä viikolla oli lievä huippu, mutta havaintoja oli useita vielä toukokuun loppuun, kun lintujen olisi pitänyt jo olla pesimässä jossain. Vanhan koiraan määrittäminen pitäisi onnistua ainakin kolme kertaa kauempaa kuin naaraan, joten naaraspainotteinen esiintyminen vaikuttaa selittämättömältä. Samanlainen ilmiö havaittiin kuitenkin myös Ruotsissa (C. Cederroth, kirj.). On mielenkiintoista nähdä, millaiseksi arosuohaukkojen esiintyminen muodostuu tulevana vuosina. Syksy taas oli vaikeimpia moneen vuoteen – vain kaksi nuorta. Lågskärin lintu oli poikkeuksellisen myöhäinen. Naaraspukuisten arosuohaukkojen määrittämiseen tulee suhtautua vakavasti edelleenkin. Toisen kalenterivuoden niittysuohaukka kevät-puolella ja kesällä sekä sinisuohaukka kaikkina vuodenaikoina ovat huomioon otettavia kokeellekin. Lajin v. 2000 havainnoista hylättiin RK:ssa peräti 24 %.

19.–20.5.1995 Inari, Akujärvi – Pikku-Petsamo +2kv k (Heikki & Olli Karhu, Olli Osmonen)

RK ei enää (vuoden 2000 alusta) tarkasta vanhoja koiraita.

Pikkukiljukotka (*Aquila pomarina*) (4, 124,10)

26.4. Mietoinen, Mietoistenlahti 2kv E (Ari Kuusela, Hannu Klemola, Rami Lindroos, Hannu Kormano ym.); 29.4. Virolahti, Lintulahti 2–3kv SE (Antti Vänskä, Jari Piepponen, Markku O. Tunturi ym.); 21.5. Rauman mlk, Umpkari – Pyhäranta, Rihtniemi ja Santtio subad/ad (Tom Lindroos, Kimmo Hotulainen, Tapani Santamaa, Ari Laine); 28.5. Parikkala, Siikalahti NNW (Olli-Pekka Pietiläinen, Esko Veijalainen); 1.6. Heinola, Tuusjärvi 2kv E (Eero Hietanen); 5.7. Enontekiö, Iitto 2kv (video,v,r) (Vesa Oksanen, Mikko Heikkinen, Andreas Lindén, Dick Forsman ym.); 29.7. Vehkalahti, Hevossaari subad E (Pekka Komi, Klaus Laine, Antti Vänskä); 30.7. Vehkalahti, Salmenkylä 3kv E (Markku Saari, Kari Kallio, Jorma Hannu); 19.9. Sipoo, Massby subad E (Ilkka Sahi); 21.9. Vehkalahti, Lanskeri 1kv SW (Pekka Karhu).

Enontekiön lintu saatiin käsin kiinni ja se vietiin Kilpisjärven biologiselle asemalle (Antero Järviselle) hoitoon. Lintu vapautettiin Kirkkonummella 20.7. noin 100 todistajan läsnäollessa. Kyseinen havainto on poikkeuksellisen pohjoinen lajille, jonka esiintyminen painottuu etelään. Varsin paljon havaintoja, vaikka Virolahden Kurkelasta ei ilmoitettu yhtään pikkukiljukotkaa. Länmääritys on keväällä vaikeampaa kuin kiljukotkan, joten yhtä selkeää kuvaa esiintymisestä ei muodostu.

6.–7.9.1999 Virolahti, Klamila 1kv, lähti W (Matti Vanhapelto, Seppo Korpela); 12.9.1999 Eckerö, Skeppsvik 1kv NW (Matti Pajunen). Sama lintu nähtiin etelärannikolla (Helsinki–Hanko) 9.–11.9.1999.

Kiljukotka (*Aquila clanga*) (?,199,12)

14.4. Rautjärvi, Simpele subad/ad WNW (Jari Kontiokorpi, Jouko Poutanen); 15.4. Karkkila, Pyhäjärvi 2–3kv NE (Kalle Virta, Heikki Toljander); 27.4. Virolahti, Kurkela ad ENE (Pekka Komi); 28.4. Virolahti, Kurkela ad S (Seppo Grönlund); 30.4. Virolahti, Kurkela ad (Seppo Grönlund, Mia Hyttinen, Jarmo Vuorinen);

Maamme ensimmäinen pikkukorppikotka (*Neophron percnopterus*), joka ammuttiin Ivalon kaato-paikalla 3.8.1962. Lintu on iältään 3kv ja sen nokka on poikkeuksellisen vaalea. Linnun alalaji onkin edelleen RK:n käsittelyssä. © Heikki Karhu

The Egyptian Vulture.

Etelä-Suomessa koko kesän seikkaillut hanhikorppikotka (*Gyps fulvus*) – nimeltään Matti ja iältään 3kv Nauvossa 10.6.2000. © Jorma Kuopus

The Griffon Vulture.

Pikkukiljukotka (*Aquila pomarina*), 2kv-lintu, joka löytyi heikossa kunnossa Kilpisjärveltä ja vapautettiin Kirkkonummella 20.7.2000. Pikkukiljukotkan nokka ei läheltä näytä kovin pieneltä, vaikka tämä usein mainitaankin kirjallisuudessa lajin tunto-merkkinä. Iiris on huomattavan vaalea. Kuva kaapattu videolta. © Heikki Luoto

The Lesser Spotted Eagle.

Paksujalka (*Burhinus oedicnemus*) piileskeli Mikkelin mlk:ssa viljapelloissa kesäkuussa 2000. © Jari Kostet
The Stone-curlew.

Suohyypä (*Vanellus leucurus*) Merikarvialla 21.5.2000. Maamme neljäs havainto. Havainnot Länsi-Euroopassa ovat viime vuosina nopeasti lisääntyneet ja ensimmäiset pesinnät todettiin jo Romaniassa. © Ismo Arola
The White-tailed Lapwing.

4.5. Joensuu, Nollakka, Höytiäisen kanavan suisto 2kv (Pentti Zetterberg, Olli Günther, Urho Paakkunainen, Juha Miettinen ym.); 6.5. Saari, Mikkolanniemi 2kv SE (Jouko Poutanen, Ilkka Halme, Timo Patosuo, Juha-Matti Valonen); 7.5. Kirkkonummi, Porkkalan torni 2kv NE (Annika Forsten, Pekka Komi, Antero Lindholm, Stig Michelsson ym.); 17.5. Liminka, Rantakylä 2kv E (Petri Lampila); 6.6. Liminka, Virkkula 2kv SW (v) (Toni Uusimäki, Toni Eskelin, Antti Aholainen, Kimball Garrett ym.); 11.-24.6. Viitasaari, Heinä-Suvanto subad (Tuomas Väyrynen ym.); 20.8. Parikkala, Siikalampi 2kv (v) (Esa Sojamo); 24.8. Kirkkonummi, Porkkalan torni subad (Pekka Komi, Stig Michelsson, Margus Ellermaa ym.); 27.8. Liminka, Virkkula subad N (Arto Niemi); 2.9. Virolahti, Kurkela 2kv E (Tero Ilomäki, Seppo Grönlund, Pertti Uusi-vuori, Antti Vänskä ym.); 3.-21.9. Virolahti, Kurkela ad (Tero Ilomäki, Seppo Grönlund, Hannu Halonen, Eero Hietanen ym.).

Virolahden huhtikuiset havainnot koskevat ilmeisesti samaa yksilöä. Virolahden yksilömäärä on jälleen vaikea arvioida, mutta siellä nähtiin ainakin yksi vanha ja yksi 2kv-lintu. Kevään vanha on tulkittu siis samaksi kuin syksyn. Kurkelan kiljukotkahavainnot 3.-21.9. koskivat samaa lintua, lisäksi nähtiin pari kertaa määräämätön kiljukotkalaji, joka oli eri yksilö (T. Ilomäki, kirj.). Kaiken kaikkiaan varsin runsas esiintyminen. Havainnot hajaantuivat ympäri maan eteläisempää puoliskoa ja koskevat lähinnä esi-aikuisia lintuja. Vanhojen näkyminen jollain alueella saattaa viitata pesintään (esimerkiksi nyt Virolahdella). Syksyisiä nuoria ei vuonna 2000 nähty lainkaan.

Arokotka (*Aquila nipalensis*) (1,29,1)

14.6. Kuusamo, Oulanka juv/subad E (Tapani Missonen).

Punajalkahaukka (*Falco vespertinus*) (7,523,-)

1.9.1996 Ylämaa, Väkeväälä 1kv (Matti Vanhapelto, Seppo Korpela, Hannu Kuokkanen).

Poistettu tarkastettavien joukosta vuoden 1997 alusta.

Neitokurki (*Anthropoides virgo*) (1,7,0)

27.5. Kemijärvi, Joutsijärvi (Esko Högman, Kauko Uino ym., ilm. Jorma V. A. Halonen).

Samat havainnoitsijat havaitsivat neitokurjen täsmälleen samassa paikassa myös vuonna 1995, jolloin myös lukuisat bongarit onnistuivat näkemään sen. RK tulkitsee, että kyseessä on sama yksilö.

Paksujalka (*Burhinus oedicnemus*) (1,10,1) 17.-24.6. Mikkelin mlk, Rahula (Markku Lund, Ilkka Sten, Jari Kostet ym.).

Tämä yksilö viihtyi viikon verran savolaisessa peltomaisemassa. Paksujalka on maassamme kesävieras. Yhdeksän havaintoa on kesä- tai heinäkuulta ja loput kolme toukokuulta.

Amerikan-/Siperiankurmitsa (*Pluvialis dominica/fulva*) (0,18,1)

13.9. Kalajoki, Letonokka tp/juv SW (Seppo Pudas).

Tavanomaisen vähän havaintoja.

Suohyypä (*Vanellus leucurus*) (0,3,1)

21.5. Merikarvia, Oura, Saumaluoto (v) (Ismo Arola, Hannes Linden).

Vuoden harvinaisimpia lintuja. Suomen kaikki havainnot ovat väliltä 11.-21.5. Aiemmat on tavattu Vehkalahdella, Siikajoella ja Parikkalassa. Vuonna 2000 Romaniassa pesi seitsemän paria (Kiss & Szabo 2000) ja vaikuttaa siltä, että laji on levittäytymässä kohti länttä. Ruotsissa on havaittu neljä (Cederroth 2000) ja Tanskassa kaksi (Thorup & Haaning-Nielsen 2000) yksilöä.

Palsasirri (*Calidris melanotos*) (6,48,2)

23.4. Korppoo, Jurmo (Pekka Toola, Tapani Veistola, A. Vainio ym.); 14.8. Mietoinen, Mietoistenlahti +1kv (Hannu Klemola, Kalevi Silanpää ym.).

Ruotsissa on nähty 124 (Tyrberg 2000) ja Tanskassa 34 (Thorup & Haaning-Nielsen 2000) yksilöä.

Tundravikla (*Tryngites subruficollis*) (1,9,2)

28.9.-2.10. Pori, Yyteri 1kv (v) (Asko Eriksson, Ilkka Kuvaja, Tapani Lilja ym.); 30.9.-6.10. Kalajoki, Letonokka 1kv (v) (Paavo, Anja ja Pauli Liimatta ym.).

Nämä kaksi lintua esiintyivät hyvin tyypilliseen aikaan. Pohjanlahden rannikolta on nyt seitsemän havaintoa. Syyskuussa on löytenyt

yhdeksän yksilöä, yksi toukokuussa ja kaksi heinäkuussa. Ruotsissa on nähty 32 (Cederroth 2000) ja Tanskassa 17 yksilöä (Thorup & Haaning-Nielsen 2000).

Lampiviklo (*Tringa stagnatilis*) (47,360,-)

17.-18.5.1992 Inari, Ivalo, Pikku-Petsamo (Heikki & Sinikka Karhu, Jouni Aikio, Olli Osmonen); 6.8.1993 Korppoo, Jurmo (v) (Kalle Rainio, Antti Kaase, Samu Numminen, Mikko Ylitalo).

Poistettu tarkastettavien joukosta vuoden 1994 alusta.

Isovesipääsky (*Phalaropus fulicarius*) (11,41,2)

14.9. Siikajoki, Säärenperä vp S (Janne Aalto, Jukka Hauru, Harri Taavetti); 17.9. Lohtaja, Marinkainen 1kv vp (v) (Sami Salomkoski).

Havainnot ajoittuvat välille 14.5.-31.12. Kuukausijakauma: touko- 7, kesä- 5, heinä- 4, elo- 6, syys- 9, loka- 19, marras- 4 ja joulukuu 1 havainto. Ruotsissa on havaittu jo 118 lintua (Tyrberg 2000).

Leveäpyrstökihi (*Stercorarius pomarinus*)

Lokakuu 1985 Inari, Inarijärvi ad (v) (Aimo Arttijeiff, Esko Sirjola, ilm. Heikki Karhu); 3.11.1985 Inari, Väylä, Paloniemi ad (Heikki Karhu, Martti Rikkinen). Inarijärven lintu saatiin kuolleena kalanpyydyksestä.

Poistettu tarkastettavien joukosta vuoden 1986 alusta.

Isokihu (*Stercorarius skua*) (6,30,6)

12.5. Kökar, Nabban NE (Rasmus Mäki, Ville Veikko Salonen, Ville Kirstilä); 13.5. Pori, Enäjärvä 2 NW (Olli-Pekka Liinalaakso, Paul Mollatt); 16.5. Kuhmoinen, Lokkilooto ja Sysmä, Vähä-Juures S (Harri Högmander, Keijo Vesanen, Pekka Saikko); 16.5. Kalajoki, Ulkokalla (merialue) (v) (Harriet Jossfolk, Roger Stråka, Ulf Eriksson; ilm. Terho Taarna); 17.5. Pyhtää, Ristisaari W (Mikko Pöyhönen, Mauri Löppönen, Ilkka Solanterä ym.); 18.5. Kirkkonummi, Porkkala W (Kari Aromäki, Tom Bäcklund, Jussi Lindström, Annika Forsten ym.); 20.5. Hanko, Tvärminne, Svartgrund SW (Jörgen Palmgren).

Pyhtään, Kirkkonummen ja Hangon havainnot koskevat todennäköisesti samaa yksilöä. Ennätysellinen esiintyminen ja kaikki havainnot yllättäen hyvin lyhyeltä ajanjaksolta

Yllä nuori *michahellis*-alalajin (*Larus argentatus michahellis*) harmaalokki Tampereella 28.7.2000. Maassa lintu muistuttaa sekä selkälokkia että kotimaista harmaalokkia. Puku on jo kuluneempi kuin kummallakaan näistä. © Visa Rauste

Above: The Yellow-legged Gull.

Ylhäällä oikealla aroharmaalokki (*Larus argentatus cachinnans*), 2kv Tampereella 27.5.2000. Tämänikäisen linnun määrittämisessä voivat sekä idänselkä- että harmaalokit aiheuttaa suuria ongelmia. Tämä yksilö on erityisen tyypillinen. Huomaa linnun rakenne, lähes puhtaanvalkea pää ja alapuoli, niskan viirutus, hyvin vaaleat niukkakuvioidut hartiahöyhenet, haalistuneet lähes kuviottomat siiven yläpeitinhöyhenet, valkeat heikosti tummakirjailut alapeitinhöyhenet sekä kapeahko pyrstövyö. © Visa Rauste

Above right: The Caspian Gull.

Alhaalla oikealla aroharmaalokki (*Larus argentatus cachinnans*) Tampereella 27.5.2000. Sama lintu kuin edellisessä kuvassa. © Visa Rauste

Right: The Caspian Gull.

toukokuulta. Sisämaahavainnot ovat tietenkin tämän lajin kohdalla erittäin harvinaisia.

Selkälokki (*Larus fuscus graellsii/intermedius*)

23.4. Tampere, Tarastenjärven kaatopaikka ad (v) (Hannu Koskinen, Markku Kangasniemi, Hannu Kettunen).

Linnunjalassa oli vihreä rengas E874 ja se oli rengastettu Rotterdamin lähistöllä Alankomaissa 5.7.1995 poikasena (Norman van Swelm, kirj.). Alankomaita pidetään kahden läntisen alalajin vaihtumisyöhykkeenä, eivätkä hollantilaiset määritä yksilöitä alalajilleen, vaan puhuvat "hollantilaisista välimuodoista" ("*Dutch intergrade*").

Havainto on ensimmäinen yksiselitteinen todiste siitä, että maassamme melko yleisesti esiintyvien "tuhkaselkälokkien" (*Larus fuscus heuglini/intermedius/graeisii*) joukossa on myös länsieurooppalaista alkuperää olevia yksilöitä. Läntisten lintujen on viimeaikaisissa tutkimuksissa arveltu olevan jopa suhteellisen tavallisia Etelä-Suomessa (Koskinen ym. 2001), mutta luotettavia yksilötason tuntomerkkejä ei tunneta. Selkälokkimuotojen määrittäystä on tutkittu viime vuosina intensiivisesti mm. Hollannissa (Theo Bakker, Rik Winters ym.), mutta valitettavasti ei näytä siltä, että tilanne olennaisesti selvenee lähiaikoina.

Pääosan suomalaisista tuhkaselkälökeistä uskotaan edelleen olevan itäistä alalajia *heuglini*. Tätä tukevat havaintojen ajallinen jakautuminen ja 2kv-lintujen ulkonäkö. Tämä on ainoa ikäluokka, jossa tunnetaan edes suhteellisen luotettavia eroja itäisten ja läntisten vaaleiden selkälokkien välillä (Rauste 1999). Keskustelua lintujen alkuperästä ei tee ainakaan selkeämmäksi se,

että kaksi Tampereella luettua värirengastettua lintua, jotka aikuisina ovat olleet tyypillisiä tuhkaselkälökeja, oli rengastettu poikasena Hämeessä, alalajin *fuscus* ydinalueella (Koskinen ym. 2001)!

Harmaalokki (*Larus argentatus michahellis*) (0,0,2)

14.7.-9.8. Tampere, Tarastenjärven kaatopaikka 1kv (v, video) (Markku Kangasniemi, Hannu Kettunen, Hannu Koskinen ym.); **16. ja 23.9.** Lappeenranta, Toikansuo 1kv (v) (Hannu Kettunen, Hannu Koskinen).

Ensimmäiset havainnot tästä alalajista maastamme. Havainnoista on tekeillä erillinen artikkeli.

Molemmat eteläiset harmaalokkimuodot (*michahellis* "etelänharmaalokki" ja *cachinnans* "aroharmaalokki") ovat osoittautuneet ongelmallisiksi RK:lle. Esiintymiskuva on jo Ruotsissa varsin erilainen: etelänharmaalokista on vuoden 1999 loppuun mennessä 77 havaintoa, ja poikkeuksellisenä syksynä 2000 havaittiin pelkästään Christian Cederroth ja Cecilia Johansson Öölänissa 35 etelänharmaalokkia (23.9.-7.11.) ja peräti 240 aroharmaalokkia (2.9.-30.11.) (kirj. ilm.). Silti molemmat muodot näyttävät edelleen olevan todellisia harvinaisuuksia maassamme, huolimatta erittäin intensiivisestä havainnoinnista monilla kaatopaikoilla. Hyväksymisen kynnystä ei ole näin ollen katsottu tarkoituksenmukaiseksi ryhtyä olennaisesti laskemaan. RK edellyttää hyväksyttävän linnun olevan tyypillinen, erittäin hyvin dokumentoitu yksilö. Valokuvat tai erityisen hyvä kokemus lokeista ovat käytännössä hyväksymisen edellytyksiä.

Molempien muotojen tärkeimpiä tuntomerkkejä esiintyy harvakseltaan myös tavallisen

ten harmaalokkien joukossa. Se, milloin yksilö on riittävän "tyypillinen" on jossain määrin tulokinnanvarainen kysymys. Valokuvia suomalaisista linnuista on näytetty monille eurooppalaisille loppiasiantuntijoille, ja RK on pääsääntöisesti hyväksynyt havainnot, joista kotimaiset ja ulkomaiset mielipiteet ovat riittävän yhdenmukaisia. Linja on käytännössä ollut erittäin tiukka. Tietämys loppimuotojen muuntelun rajoista lisääntyy nopeasti. On todennäköistä, että joitain havaintoja, joita ei nykyisen tietämyksen valossa ole voitu hyväksyä, tullaan myöhemmin hyväksymään. RK:n pyrkimyksenä on ollut, ettei linjaa tarvitsisi jatkossa korjailla vastakkaiseen suuntaan.

Harmaalokki (*Larus argentatus cachinnans*) (0,6,2)

26.-27.5. Tampere, Tarastenjärven kaatopaikka 2kv (v) (Markku Kangasniemi, Hannu Koskinen, Visa Rauste); **15.-18.12.** Tampere, Tarastenjärven kaatopaikka 2kv (v, video) (Hannu Koskinen, Markku Kangasniemi, Annika Forsten, Antero Lindholm ym.).

Mitä edellä on sanottu etelänharmaalokin yhteydessä, pätee myös aroharmaalokkiin (joka jo Kaakkois-Ruotsissa on melko tavallinen lintu: maasta on vuoden 1999 loppuun mennessä yli 900 havaintoa).

Kaikki Suomesta hyväksytyt yksilöt ovat olleet 1kv tai 2kv lintuja. Ruotsin havainnoista pääosa koskee vanhoja yksilöitä.

Aikuisten lintujen ja vanhojen esiaikuisten määrittäminen Suomessa on osoittautunut erityisen ongelmalliseksi. Tummasilmäisiä täysin vanhoja harmaalokkeja esiintyy täällä säännöllisesti (suuruusluokkaa yhdestä promillesta

Valkoposkitiira (*Chlidonias hybridus*) Kodisjoella 6.7.2000. Toinen bongattavissa ollut yksilö Suomessa. © Jari Kostet
The Whiskered Tern.

yhteen prosenttiin) ja tumma silmä tekee linnun ilmeestä varsin aroharmaalokkimaisen, etenkin jos yksilön nokka sattuu olemaan pitkää ja kapeaa tyyppiä. Myös uloimman käsisulan kuviointi on usein hyvin aroharmaalokkimainen.

Grönlanninlokki (*Larus glaucoides*) (2, 11,5)

10.-13.1. Raahe, Lapaluoto ja Maivaperä 3kv (v) (Petri & Satu Lampila, Harri Taavetti, Kari Varpenius, Heikki Tuohimaa ym.); 17.1. Oulu, Vihtreäsaari ja Oritkarin satama 2-3kv (Ari Rajasärkkä, Janne Aalto, Jukka Hauru); 29.4. Rovaniemi, keskusta 2kv (Veikko Isomursu, Ismo Kreivi, Jukka Jokimäki); 29.10.-24.11. Tampere, Tarastenjärven kaatopaikka 2kv (v) (Markku Kangasniemi, Hannu Koskinen, Hannu Kettunen ym.); 1.-10.12. Oulu, Ruskon kaatopaikka 2kv (Petri Lampila, Markus Keskitalo, Esa Hohtola, Aappo Luukkonen ym.).

Ennätyksellinen esiintyminen. Tammikuuiset Oulun ja Raahen havainnot saattavat koskea samaa yksilöä.

Jäälökki (*Pagophila eburnea*) (n. 23,1,1)

5.2. Raahe, Lapaluoto 2kv (v) (Heikki & Jussi Tuohimaa, Jukka Hauru, Kari Varpenius).

Nykyisin todellinen superharvinaisuus, vaikka havaintoja ennen rareteettikomiteaa onkin melko runsaasti.

Valkoposkitiira (*Chlidonias hybridus*) (0, 9,1)

6.-7.7. Kodisjoki, Otajärvi jp (Jyrki Normaja, Matti Halonen, Markku Santamaa, Jukka Sillanpää ym.).

Toinen bongattavissa ollut yksilö ja vasta toinen heinäkuinen havainto, muut touko-kesäkuulta. Ruotsissa on havaittu 22 (Cederroth 2000) ja Tanskassa 20 (Thorup & Haaning Nielsen 2000) yksilöä.

Valkosiipitiira (*Chlidonias leucopterus*) (3, 36,8)

18.5. Polvijärvi, Nisäjärvä jp (Pertti Mähönen, Jorma Auvinen, Pentti Zetterberg, Minna Pesonen ym.); 24.5. Rantasalmi, Vaahersalo jp (Ilkka Solanterä, Raimo Pitkänen, Arto Muinonen, Heikki Tikkanen ym.); 25.-27.5. Lappeenranta, Karhusjärvi ja Haapajärvi jp (Pekka Karhu, Vesa Väkevä, Paavo Rantanen ym.); 26.-27.5. Sodankylä, Ilmakkijärvi jp (Ossi Pihajoki, Seppo Kujanpää, Jari Kivilompolo, Olavi Nyyssönen ym.); 27.-28.5. Virolahti, Vilkkiläntura jp (Mikko Pöyhönen, K. Savola ym.); 18.-23.6. Hyvinkää, Ridasjärvi jp (Ari Ahtiainen, Jukka Tanner,

Lunni (*Fratercula arctica*) - iältään 2kv - tyypillisimmillään Suomessa: kopattu kiinni talviselta Lapin maantieltä ja otettu hoitoon, kuvattu 7.1.1991. © Heikki Karhu
The Atlantic Puffin.

Jari Siven, Ari Väättäinen ym.); 31.8. Pori, Tee-
muluoto 1kv (Pekka Eriksson, Tapani Lilja, Jari Lagerroos ym.); 9.-10.9. Pyhäjoki, Parhalahden kalasatama +2kv vp (Sami Timonen, Jouni Pur-
siainen, Toni Eskelin ym.).

Lappeenrannan ja Virolahden havainnot koskevat eri yksilöitä, koska ne havaittiin lähes samanaikaisesti molemmilla paikoilla. Ennätyksellinen esiintyminen. Syksyiset ja nuoria lintuja koskevat havainnot ovat meillä erittäin harvinaisia. Nuori on aiemmin havaittu vain kahdesti.

Pikkuruokki (*Alle alle*) (n. 58,214,-)

11.3.1955 Forssa, keskusta tp (v) (Torild Brander, ilm. Oskari Härmä); 4.11.1987 Inari, Inarijärvi, Kasariselkä tp (v) (Veikko Ala-Kahrakuusi, Olli Osmonen, ilm. Heikki Karhu); 25.1.1990 Inari, Repojoki tp (v) (Heikki Karhu, Iivari Val-
le); 2.12.1990 Inari, Lemmenjoki tp (v) (Pauli Näkkäläjärvä, ilm. Heikki Karhu); 5.1.1991 Inari, Urupää tp (v) (Ritva & Matti Juvonen, ilm. Heikki Karhu); 17.12.1995 Inari, Kaamanen, Palovaara tp (v) (Heikki & Olli Karhu, Risto Katainen, Martti Rikkinen); 2.1.1997 Utsjoki, Karigasiemi (Maarit Niittyvuopio, ilm. Heikki Karhu); 17.10.1998 Inari, Kuivajärvi (v) (Pertti Sotaniemi, ilm. Heikki Karhu).

Forssan linnun pyydysti kissa, linnulla oli vakava ripuli, johon se kuoli kolmen vuorokauden jälkeen (nykyisin lintu on Forssan luonnonhistoriallisella museolla). Kasariselän ja Kuivajärven linnut saatiin kuolleen kalaverkosta. Repojoen lintu löytyi elävänä tieltä, mutta oli 26.1.1990 aamulla kuollut. Lemmenjoen ja Urupään linnut jäivät tiellä auton alle, molemmat ovat tällä hetkellä Turun Yliopiston kokoelmis-
sa. Myös Utsjoen lintu, joka kuoli 3.1.1997 on museoitu. Kaamasen lintu löytyi elävänä talon pihalta ja se siirrettiin 21.12.1995 Ranuan eläinpuistoon.

Poistettu tarkastettavien joukosta vuoden 2000 alusta.

Lunni (*Fratercula arctica*) (n. 28,19,1)

20.2. Vehkalahti, Ristiniemi, Haminanlahti tp ad (Jarkko Pälli, ilm. Seppo Grönlund). Lintu löytyi

kuolleena jäältä. Vanhat linnut ovat Suomessa erittäin harvinaisia.

6.1.1991 Sodankylä, Kelujärvi 2kv (v) (Heikki & Olli Karhu, Pekka Paarmann). Löytyi tieltä "kävelemässä etelään päin", hoidettiin kuntoon ja vapautettiin Inarin Virtaniemessä **13.1.1991**.

Yläkökiuru (*Melanocorypha bimaculata*) (1,2,1)

17.12-17.1.2001 Porvoo, Långören (Arto Juvenen, Seppo Sarvanne, Vesa Häkkinen ym.). Yläkökiuru on tavattu Euroopassa vain hie-
man toistakymmentä kertaa, joten jo neljäs kerta Suomessa tuntuu suorastaan hemmottelulta. Myös Suomen ensimmäinen yksilö ja kaksi Ruotsin neljästä linnusta on havaittu talvisai-
kaan (Lindroos & Tenovuo 2000).

Lyhytvarvaskiuru (*Calandrella brachydactyla*) (14,86,10)

20.4. Tohmajärvi, Valkeasuo k (Pentti Zetterberg ym.); **22.-23.4.** Eckerö, Storby (Jyrki Normaja, Elina Ilvonen, Tuula Granroth ym.); **24.4.** Helsinki, Vuosaaren täyttömäki (Petri Shemeikka, Kari Vepsäläinen ym.); **27.4.** Oulunsalo, Riutunkari (Jouni Meski, Jukka Hauru, Saana Kukkola); **29.4.-5.5.** Korppoo, Utö (video) (Juha Niemi, Petteri Mäkelä, Jukka J. Nurmi, Marja Kyllönen ym.); **17.5.** Pernaja, Aspskär (Markku Hyvärinen); **25.10.-6.11.** Pori, Reposaaren saha-alue (video) (Pekka Eriksson, Tapani Lilja, Petteri Kalinainen ym.); **26.10.** Pori, Tahkoluoto (v) (Kari Eischer, Markku Rantala, Tapani Lilja, Matti Sillanpää ym.); **1.-25.11.** Ylämaa, Nurmela (Paavo & Jouko Rantanen, Jorma Venemies ym.); **4.-7.11.** Kangasala, Sorola (v) (Kari Eischer ym.).

Ennätyksellinen esiintyminen, johon osaltaan ilmeisesti vaikutti huhtikuun lopun lämpöaalto, joka toi maahamme myös arosuohaukka-
vaasion. Syyshavainnot tyypilliseen aikaan.

Töyhtökiuru (*Galerida cristata*) (38,12,1)

27.6.-4.7. Uusikaupunki, satama (video) (Pekka Alho, Jukka J. Nurmi ym.).

Edellinen havainto tehtiin Porissa vuonna 1996. Ruotsissa laji on voimakkaasti taantunut, ja esimerkiksi vuonna 1999 siellä nähtiin vain yksi töyhtökiuru (Tyrberg 2000).

Ruostepääsky (*Hirundo daurica*) (0,19,4)

24.4. Virolahti, Kellovuoren torni N (Tapio Tohmola); **4.-7.5.** Parainen, Mattholmsflada (video) (Tomi Kaijanen, Aarni Nummila, Markku Laurén, Jukka J. Nurmi ym.); **6.5.** Kokemäki, Puurijärvi (Jouni Riihimäki, Juha Lehtinen, Olli-Pekka Liinalaakso, Tommi Merta ym.); **1.6.** Hanko, lintu-
asema (Petteri Lehtikoinen, Aatu Vattulainen, Sep-
po Niiranen, Helena Mielonen ym.).

Virolahden lintu on vasta toinen huhtikuun ruostepääskymme (edellinen Paimiossa 22.4.1978). Lajista ei ole edelleenkaan lainkaan varsinaisia syyshavaintoja Suomessa. Ruotsissa on nähty 77 (Cederroth 2000) ja Tanskassa 48 (Thorup & Haaning Nielsen 2000) yksilöä.

Taigakirvinen (*Anthus hodgsoni*) (0,26,2)

18.-21.10. Luvia, Säppi 2 (v, r) (Juha Sjöholm, Minna Takala, Marko Dahlman ym.).

Edellisen vuoden tapaan syksyn molemmat linnut Säpistä, jossa on tavattu jo lähes puolet Suomen taigakirvisistä. Ruotsissa on havaittu yhteensä kymmenen taigakirvisistä (Cederroth 2000).

Syksy 2000 oli harvinaisten, itäisten rautiaisten osalta poikkeuksellinen: sekä mustakurkku- että taigarauteita havaittiin ennätykselliset kolme yksilöä. Taigarauteinen Lågskärillä 21.10.2000. © Kar-
no Mikkola

The Siberian Accentor.

Keltavästäräkki (*Motacilla flava feldegg*) (0,11,0)

27.6.1994 Eckerö, Signilskär k (v) (Matti Nieminen, Rauno Yrjölä).

Virtavästäräkki (*Motacilla cinerea*) (125, 161,-)

5.8.1988 Inari, Lemmenjoen kansallispuisto, Ylä-Lemmenjoki (Olli Osmonen, ilm. Heikki Karhu); **heinäkuu 1991** Inari, Saariselkä, Lutto-
joen latvaosa (Matti Mela).

Poistettu tarkastettavien joukosta vuoden 1994 alusta.

Västääräkki (*Motacilla alba yarrellii*) (0,14,6)

18.4.-15.7. Turku, Petrelius n (v) (Rasmus Mäki, Henry Lehto, Rami Lindroos, Kalle Rainio ym.); **20.4.** Lemland, Lågskär k (Henrik Lindholm, Kari Soilevaara); **24.4.** Uusikaupunki, Liesluoto (v) (Mikko Tamminen, Hannu Aunio); **4.5.-1.7.** Hel-
sinki, Roihuvuori (v) (Petri Shemeikka, Seppo Hjerpe, Tomi Muukkonen ym.); **23.-30.6.** Pälkä-
ne, kirkonkylä 2kv k (v, r) (Kari Tornikoski, Mari-
ta Jalkanen); **17.9.** Kökar, yhteysaluslaituri (Ras-
mus Mäki, Hannu Huhtinen, Kalle Rainio).

Vain kolme havainnoistamme on ennen 1990-lukua, joten havainnot tästä alalajista ovat voimakkaasti lisääntyneet. Samoin on tapahtu-
nut myös Ruotsissa, jossa on nähty jo lähes 250 yksilöä. Ruotsissa on tehty useita havaintoja sekapesinnöistä nimialalajin yksilöiden kanssa (Tyrberg 2000). Myös Turun, Helsingin ja Pälkä-
neen linnut pesivät onnistuneesti kotoisten vä-
stääräkkien kanssa. Sekapesintöjen jälkeläiset te-
kevät määrittämisen hankalaksi, joten yksityis-
kohtaiset kuvaukset ja mielellään valokuvat ovat erittäin toivottavia.

Mustakurkkurautiainen (*Prunella atrogularis*) (0,3,3)

16.-17.9. Pyhtää, Ristisaari (Ari Vuorio, Ilkka Korhonen, Petri Ripatti, Ari Seppä ym.); **1.-5.11.** Pori, Tahkoluoto (v, video) (Juha Niemi, Jukka J.

Nurmi ym.); **3.-10.12.** Hanko, Långören (Jarkko Santaharju, Markus Piha, Johan Ekroos, Margus Ellermaa ym.).

Uskomaton rautiaissyys Suomessa! Sekä taiga- että etenkin mustakurkkurautiainen ovat Euroopassa suurharvinaisuuksia, joista kum-
paakaan ei ole koskaan tavattu esim. Brittein saarilla.

Taigarauteinen (*Prunella montanella*) (0, 5,3)

21.-26.10. Lemland, Lågskär (v, r) (Antti Mikala, Jaakko Aarniala, Eero Haapanen, Karo Mikkola ym.); **23.10.** Turku, Hirvensalo (Jarmo Laine); **30.11.** Hanko, lintuasema (Aatu Vattulainen, Henri Selin).

Rubiinisatakieli (*Luscinia calliope*) (0,1,1)

12.10. Oulu, Hietasaari, Nallikari k (Riku Hal-
meenpää, Antti Pesola ym.).

Toinen havainto Suomesta. Ensimmäinen yksilö nähtiin Mustasaaren Norrskärillä 15.10.1991. Rubiinisatakieli on Euroopassa to-
dellinen superrariteetti, josta on tehty vain pa-
risenkymmentä havaintoa. Lajin todellinen esiintymiskuva on kuitenkin epäselvä. Tämä johtuu toisaalta lajin hyvin piilottelevasta käy-
töksestä, mikä tekee siitä erittäin vaikeasti löy-
dettävän. Toisaalta laji on myös suosittu häkki-
lintu (monen muun lajin tapaan), josta valitetta-
vana esimerkkinä syksyllä 1991 Amsterdamissa yhdessä häkissä olleet 80 rubiinisatakieltä (Bart-
hel 1996). Tanskassa 20.11.1990 tavattu lintu to-
dettiin karkulaiseksi ja samaa saatua epäillä ai-
nakin parista elokuisesta eurooppalaisesta yksi-
löstä.

Sinirinta (*Luscinia svecica cyanecula*) (11, 16,2)

21.-22.5. Kotka, Haapasaari k (Annikki Yrjölä, ilm. Mikko Pöyhönen); **24.5.** Mustasaari, Östra Norrskär k (Aarne Lahti).

Yläkuvassa huomattavan vähäviiruin viirusirkkalintu (*Locustella lanceolata*) Sotkamossa 11.7.2000. © Hannu Rönkkö

Ylhäällä oikealla tyypillinen, voimakasviiruin viirusirkkalintu Saarijärvellä 30.6.2000. Huomaa terävärajaiset tertiaalien vaaleat reunukset. © Hannu Tammelin

Oikealla: Viirusirkkalinnun pyrstön alapeitinhöyhenen kapeat, tummat ruotojuovat eroavat pensassirkan kolmiomaisista ja usein hieman suttuisista kuvioista selvästi. Pisimmät alapeitinhöyhenet ovat viirusirkkalinnulla – kuten täälläkin yksilöllä – usein lähes kuviottomat. Parikkalan lintu 17.7.2000. © Esko Veijalainen

Lanceolated Warblers.

Mustapäätasku (*Saxicola torquata rubicola/hibernans*)

8.4. Rautalampi, Tyyrinvirta k (Ilkka Markkanen, Heikki Kotilainen, Jaakko Kettunen, Eelis Rissanen ym.); 16.–21.4. Kökar, Vålö – Hålsö n (Göran Andersson, Bror Johansson ym.); 13.5. Lemland, Lågskär k (Göran Andersson, Bror Johansson, Yngve Jansson ym.).

RK ei tarkista vuoden 2000 alusta lähtien enää alalajiryhmään määrittämättömiä eikä alalajiryhmään maura/stejnegeri kuuluvia mustapäätaskuja. Ruotsissa puolestaan tarkastetaan vain juuri tähän ryhmään kuuluvat linnut.

Nunnatasku (*Oenanthe pleschanka*) (0,24,3) 13.10. Helsinki, Viikki n (Markku & Biti Ojala, Matti Salminen, Heikki Luoto, Pekka J. Nikander ym.); 13.10. Korppoo, Utö n (video) (Jari Helstola, Jukka Grönlund, Pasi Laaksonen, Tarmo Nurmi); 13.–14.10. Kajaani, Aurala, paperitehtaan kaatopaikka k (v) (Jouni Ruuskanen, Hannu Rönkkö, Pekka Helo, Alpo Parttimaa ym.).

Kolme ajankohdaltaan mahdollisimman tyypillistä havaintoa, kaikki vieläpä samalta päivältä. Ruotsin esiintymiskuva on hyvin samanlainen kuin Suomessakin, sillä kahta touko-kuista havaintoa lukuun ottamatta kaikki muut 17 lintua on nähty aikavälillä 4.–25.10. (Cederroth 2000).

Harmaakurkkurastas (*Turdus obscurus*) (0,3,1)

4.11. Pernaja, Isnäs 1kv (Matti Seppä, Seppo Sarvanne, Arto Juvonen, Joni Sundström). Aikaisemmat havainnot ovat vuosilta 1978, 1984 ja 1995. Lajista on tehty Euroopassa lähes 100 ha-

vaintoa, joista valtaosa on loppusyksyltä, mutta joitakin lintuja on nähty myös keväällä. Tällainen oli myös Suomen ensimmäinen lintu, kuten myöskin viimeisin Ruotsin kolmesta linnusta: laulava koiras Ölannissa 15.5.1999 (Cederroth 2000).

Viirusirkkalintu (*Locustella lanceolata*) (1,29,20)

22.6. Värtsilä, Selkäkylä, Kytösuo k Ä (ä) (Harri Kontkanen, Markku Halonen, Hannu Kivivuori); 23.6.–2.8. Värtsilä, Patsola, Kangasojanpelto k Ä (ä) (Pentti Zetterberg, Ari Veijalainen, Harry Seppälä, Hannu Kivivuori ym.); 24.6. Outokumpu, Laikanlahti k Ä (Petri Hottola); 24.6.–12.7. Luoto, Strömsholm ja Eugmo k Ä (r) (Sami Salonkoski, Marko Pohjoismäki, Petri Nikupaavo, Harri Hongell ym.); 26.6. Joensuu, Höytiäisen kanavan suisto k Ä (Ari Latja, Kalle Larsson, Harri Kontkanen, Kari Lindblom); 26.6.–9.7. Joroinen, Tahkoranta k Ä (v, r) (Harri Miettinen, Hannu Kärkkäinen ym.); 26.6.–12.7. Kitee, Huikkola k Ä (Markku Halonen, Kai Hilditch); 28.6.–4.7. Saarijärvi, Kalmari-Tarvaala k Ä (v, r) (Hannu Tammelin ym.); 29.–30.6. Hailuoto, kirkonkylä k Ä (Juha Markkola, Seppo Haapala, Sami Timonen, Jouni Pursiainen ym.); 30.6. Hailuoto, Ojakylä k Ä (Sami Timonen, Juha Markkola, Seppo Haapala); 30.6.–4.7. Kiuruvesi, Niemisjärvi k Ä (v) (Eelis Rissanen, Kalle Ruokolainen, Markku Ukkonen, Kai Jäderholm ym.); 1.–14.7. Vuolijoki, Karjalanniemi k Ä (v, ä) (Hannu Rönkkö, Pekka Helo, Alpo Parttimaa, Jouni Ruuskanen); 3.–28.7. Rääkkylä, Jaama k Ä (v) (Sakari Damski, Pekka Komi ym.); 4.–9.7. Vuolijoki, Saaresmäki k Ä (ä) (Hannu Rönkkö, Mauno Niskanen, Alpo Parttimaa, Matti Knuutinen); 5.–20.7. Sotkamo, Ohravaara k Ä (v, ä, r)

Viirusirkkalinnun (*Locustella lanceolata*) havainnot Suomessa. Punainen neliö = v. 2000 kesähavainto, keltainen neliö = aiempien vuosien kesähavainto ja vihreä neliö = syyshavainto. Näyttäisi siltä, että v. 2000 suurin osa viirusirkoista saapui Suomeen Laatokan pohjoispuolitse.

Lanceolated Warblers in Finland. Red squares = singing males, summer 2000, yellow squares = singing males before 2000, green squares = autumn records.

Kashmirinuuilintu (*Phylloscopus humei*) Lågskärillä 19.10.2000. Erottaminen taigauuilinnusta voi joskus olla hankalaa. Kutsuäänet ovat kuitenkin tunnusomaisia. © Karno Mikkola

Hume's Leaf Warbler.

(Hannu Rönkkö, Hillevi Kalliokoski, Vesa Koi-vunen, Pekka Helo); **5.-22.7.** Värsilä, Uudenky-länlampi k Ä (ä) (Hannu Kivivuori, Pentti Zet-terberg, Markku Halonen, Harri Kontkanen ym.); **6.7.** Siikajoki, Merikylän pellot k Ä (Harri Taavetti, Kaisa Nurmi, Toni Eskelin); **9.7.-3.8.** Haapajärvi, Lähdekangas k Ä (v,r) (Sami Salon-koski, Marko Pohjoismäki, Harri Hongell ym.); **12.-14.7.** Joutseno, Pätälä k Ä (Ville Supponen, Mika Ohtonen); **15.-21.7.** Parikkala, Rasvaniemi k Ä (video, v, r) (Juha-Matti Valonen, Ari Parvi-ainen, Jari Kontiokorpi, Jouko Poutanen ym.). Saarijärven lintu lauloi Kalmarissa 28.6.-1.7. ja siirtyi sen jälkeen noin 25 km kaakkoon Tarvaalaa, jossa lauloi 2.-4.7. (linnun rengas luettiin Tarvaalassa).

Täysin ylivertainen esiintyminen aiempiin vuosiin verrattuna. Ensipesintä lienee vain ajan kysymys, joskin tämän lajin kohdalla sellaisen varmistaminen on varsin hankalaa. Ruotsissa on ainoastaan neljä havaintoa viirusirkkalin-nusta, ja vain yksi niistä on ollut laulava lintu (Cederroth 2000). Muuten Suomella on edel-

leen täydellinen monopoli kesäisten viirusirk-kalintujen osalta Länsi-Euroopassa.

Ruokosirkkalintu (*Locustella luscinioides*) (0,51,7)

12.-14.5. Laitila, Pehtjärvi k Ä (Pekka Alho, Hannu Klemola, Tom Lindbom, Jukka Sillanpää ym.); **14.-28.5.** Vantaa, Pikkujärvi k Ä (v, r) (Esko Pasanen, Heikki Arppe, Tommi Laurinsa-lo ym.); **29.5.-21.6.** Hollola, Kerkonpohja k Ä (Esa Lammi, Pekka Saikko ym.); **10.-23.6.** Parik-kala, Siikalahti 2 k Ä (Hanna & Janne Aalto, Sep-po Korpela, Matti Vanhapelto ym.); **10.-18.6.** Hauho, Hyvikkälänjärvi k Ä (v, r) (Esko Pasa-nen, Pekka Pouttu ym.); **21.6.-6.7.** Siuntio/Kirk-konummi, Lilla Lonoks k Ä (v, r) (Turo Ketola, Petri Shemeikka, Esko Pasanen, Jyri Heino ym.).

Ruotsissa on havaittu yli 350 yksilöä, mutta laji on siellä hieman taantunut 1990-luvun alku-puolelta lähtien. Suomessa laji on ollut jokavuotinen 1989 lähtien.

Maamme ensimmäisen läntisen vuorinuuilinnun (*Phylloscopus bonelli*) löy-si Aatu Vattulainen Hangon vapaasatamasta 17.6.2000. © Kari Soilevaara

Western Bonelli's Warbler.

Vuorinuuilintu (*Phylloscopus bonelli*) rengastajan kädessä 20.6.2000. Lin-nun tertiaalien ja isojen peitinhöyhenten reunat ovat harmahtavat - tätä on pidetty alalaji *orientaliks*en piirteinä. Nokka on hämmästyttävän vaalea. Kutsuääni oli kuitenkin tyypillinen läntisille vuorinuuilinnuille. © Petteri Lehikoinen

Western Bonelli's Warbler.

29.6.-2.7.1998 Kokkola, Laajalahti k Ä (Jaakko Aarniala, Aarne Ohtonen, Jukka Piirainen, Mar-ko Pohjoismäki ym.).

Kenttäkerttunen (*Acrocephalus agricola*) (0,37,2)

10.6. Tohmajärvi, Peijonniemenlahti k Ä (Petri Hottola); **28.-29.6. ja 16.7.** Mustasaari, Valassaa-ret k Ä (v) (Antti Pesola, Jan Hägg, Jukka Hauru).

Edellisessä katsauksessa peräänkuulutet-tiin laulavia kenttäkerttusia, ja nyt sellaisia tuli.

Pikkukultarinta (*Hippolais caligata*) (0,55,22)

10.6.-30.7. Värsilä, Patsola 5k 2n 11 pull. (joista rengastettiin 4 ad ja 10 pull) (v, r) (Hannu Kivi-vuori, Hannu Jännes, Juha Miettinen ym.); **11.-13.6.** Puolanka, Lylykylä k Ä (Jouni Ruuska-nen, Hannu Rönkkö, Kauko Valtanen, Sami Timonen ym.); **23.-25.6.** Saari, Akonpohja 2k Ä (Mika & Aarne Ohtonen, Jouko Rantanen); **5.7.** Värsilä, Uudenkylänlampi k Ä (ä) (Pentti Zetter-berg).

Koko läntisen Euroopan ensimmäiset tode-tut pesinnät. Näistä ensipesinnöistä on julkaistu erillinen tiedonanto (Kivivuori 2000). Akonpoh-jassa kuultiin 23.6. vain yksi laulava lintu, mutta molempina muina päivinä kaksi. Lähin tunnet-tu vakainainen esiintymisalue on Laatokan itä-puolella Aunuksessa, jossa on vuosittain tavattu 10-20 laulavaa koirasta (Markku Loippo, suull.). Ruotsissa on vain kuusi havaintoa pikkukulta-rinnasta (Cederroth 2000).

Kashmirinuuilintu (*Phylloscopus humei*) (2,14,5)

7.10. Kirkkonummi, Pampskatan (video) (Pette-ri & Aleksi Lehikoinen, Mari Pihlajaniemi, Antero Lindholm ym.); **16.10.** Mustasaari, Östra Norrskär (Aarne Lahti, Mauri Jalonen); **18.-19.10.** Lemland, Lågskär (v, r) (Markus Keskita-lo, Karno Mikkola, Jaakko Aarniala, Eero Haa-panen ym.); **21.10.** Uusikaupunki, Vekara (Rai-mo Heinonen, Matti Lempiäinen, Kai Grön-qvist, Rauli Lumio ym.); **22.10.** Kuopio, Iso hau-tausmaa (Heikki Kotilainen, Eelis Rissanen ym.).

Ennätyksellinen esiintyminen. Edellinen ennätys oli vuodelta 1998, jolloin tavattiin neljä lintua. Porkkalan lintu sivusi varhaisinta syyshavaintoa vuodelta 1982, joten kashmi-

rinuunilinnut harhautuvat Suomeen keskimäärin selvästi myöhemmin kuin taigauunilinnut. Ruotsissa on nähty 20 (Cederroth 2000) ja Tanskassa kahdeksan (Thorup & Haaning Nielsen 2000) kashmirinuunilintua. Pukutuntomerkin lisäksi äänellä on tämän lajin määrittämisessä hyvin keskeinen merkitys.

21.10.1972 Lemland, Lågskär (v, r) (Karno Mikola, Matti Sievinen, Hannu Tammelin).

Suomen ensimmäinen havainto. Lintu on aiemmin hyväksytty taigauunilintuna.

Siperianuunilintu (*Phylloscopus schwarzi*) (1,16,1)

20.9. Pori, Herrainpäivät (Pekka Eriksson).

Paluu arkeen edellisvuotisen ennätyskellisen esiintymisen jälkeen. Tämä ainokainen on varhaisin syyshavainto Suomesta, ja yhä ilmeisemmältä vaikuttaa, että siperianuunilinnut nähdään olennaisesti aikaisemmin syksyllä kuin ruskouunilinnut. Viisi havainnosta on syyskuulta ja myöhemmin 12.10.

Ruskouunilintu (*Phylloscopus fuscatus*) (3,53,5)

14.10. Uusikaupunki, Vekara (Raimo Virtanen, Raimo Heinonen, Matti Lempiäinen, Hannu Klemola ym.); **14.10.** Pori, Tahkoluoto (Petteri Mäkelä, Veikko Aalo); **15.-17.10.** Virolahti, Ravijoki (v) (Juha Piipponen, Jukka Rokkanen, Vesa Väkevä ym.); **19.10.** Uusikaupunki, Vekara (Pekka Alho, Matti Lempiäinen, Arto Lehtinen); **23.10.** Helsinki, Tähtitorninmäki (v) (Timo Jänhonen, Jussi Lindström, Tomi Muukkonen ym.).

Jälleen hyvä ruskouunilintusyksy. Varsin poikkeuksellisia olivat Virolahden ja Helsingin havainnot. Normaalisti havainnot tehdään ulkosaariston luodoilla, joissa syysretkeily on viime vuosina tuntuvasti lisääntynyt. Ruskouunilinnuistamme (61) vain kuusi on syyskuulta ja myöhemmin on nähty 12.11.

Vuoriuunilintu (*Phylloscopus bonelli*) (0,0,1)

17.-25.6. Hanko, Tulliniemi k Ä (v, video, r) (Kari Soilevaara, Aatu Vattulainen, Dick Forsman, Hannu Jännes ym.).

Sepelsiepponaaras (*Ficedula albicollis*) Lågskärillä 30.5.2000. Käsisiiven valkea laikku on huomattavasti kookkaampi kuin kirjosiempolla. © Kari Soilevaara

Female Collared Flycatcher.

Uusi lintulaji Suomelle. Lintu piti reviiä suljetulla alueella, mutta oli bongareiden iloksi havainnoitavissa myös alueen ulkopuolelta. Suomesta on aikaisemmin yksi havainto balkaninuunilinnusta ja kaksi määrittämätöntä balkanin-/vuoriuunilintua. Ruotsissa, jossa balkanin- ja vuoriuunilintua pidetään edelleen samana lajina, on tästä lajiparista kahdeksan havaintoa (Cederroth 2000). Lajin eurooppalaisen pesimäpopulaation kooksi arvioidaan 1,5–4 miljoonaa paria, kanta on runsain Espanjassa. Vuoriuunilinnun pesimäalue on laajentunut viimeisen sadan vuoden aikana koilliseen Ranskaan ja Belgiaan (Hagemeijer & Blair 1997). Tämän lajiparin erottamisessa toisistaan on nimenomaan kutsuäänillä ratkaiseva merkitys.

Tiltaltti (*Phylloscopus collybita tristis*) (0,64,1)

16.10. Eckerö, Signilskär 1kv (v, r) (Jari Korhonen, Petri Suorsa).

Vain kädessä huolellisesti tutkitut yksilöt voidaan hyväksyä.

Sepelsieppo (*Ficedula albicollis*) (n. 35,98,6)

21.-24.4. Kökar, Hällsö +2kv k (v) (Heikki Minn, Veli-Pekka Rautiainen, Kalevi Hiironniemi, Ari Linna ym.); **30.4.-4.5.** Hanko, kaupunki 2kv k (v) (Markku & Biti Ojala, Pekka Komi ym.); **24.-27.5.** Korppoo, Jurmo 2kv k (video) (Jyrki Normaja, Elina Ilvonen, Jani Vastamäki, Jari Helstola ym.); **29.5.** Korppoo, Jurmo n (video) (Jari Helstola, Tarmo Nurmi), **29.5.** Eckerö, Signilskär 2kv k (Jari Korhonen), **30.5.** Lemland, Lågskär n (v, r) (Tapio Aalto, Mervi Haukila, Soili Leveelahti, Henrik Lindholm ym.).

Paras vuosi pitkiin aikoihin.

Viitaiainen (*Parus palustris*) (n. 5,14,4)

16.10. Lappeenranta, Luukkaansalmi 2 NW (Harry Nyström); **12.11.-2.12.** Kirkkonummi, Tolsa (v, ä) (Janne Bruun ym.); **24.11.-7.4.2001** Kuopio, Neulalahti (video) (Markku Ukkonen, Kalle Ruokolainen, Antero Lindholm ym.).

Luukkaansalmella nähtiin vaeltava lintu myös edellisenä syksynä. Kuopion havainto on maamme pohjoisin, joten tämän kylmänaran tiaislajin onnistunut talvehtiminen oli ehkä hie-man yllättävää. Yli puolet havainnoista on tehty vuoden 1995 jälkeen.

Pussitaiainen (*Remiz pendulinus*) (5,62,28)

16.-17.4. Helsinki, Viikki k+1 (v) (Heidi Hannula, Tom Björklund); **20.4.-20.8.** Kotka, Hovinsaa-ri 2k 2n 6juv (r) (Mikko Pöyhönen, Klaus Laine, Jari Venemies ym.); **29.4.-8.5.** Viiala, Alkkulan-lampi kn+pesä (Pekka & Johan Suhonen, Pia Räihä, Rainer Mäkelä ym.); **29.4.** Pyhtää, Ristisaari k (Petteri Tolvanen); **30.4.-2.6.** Tampere, Iidesjärvi k+pesä (v) (Lasse Kosonen, Jouni Haapalainen, Seppo Laine, Hannu Kettunen ym.); **13.5.** Salo, Halikonlahti k (video) (Jukka J. Nurmi, Marko Kaukinen ym.); **20.5.** Maaninka, Kinnulanlahti, Lapinjärvet, Kauvanniemi pesä (v) (Kalle Ruokolainen, Pentti Runko); **18.-19.6.** Raisio, Raisionlahti 1+pesä (keskeneräinen/rik-koutunut) (Tom Lindroos, Pekka Alho, Esa Karhilahti, Ismo Lahtonen); **5.-7.7.** Viiala, Alkkulanlampi 4 1kv (v) (Risto Vilpas); **5.8.** Vehkalah-

Punakottarainen (*Sturnus roseus*) Salossa 29.10.2000. Lintu oleskeli Salon keskustan tuntumassa marraskuulle asti. Kuva on poimittu videolta ja on hyvä osoitus siitä, että nykyiset digivideot tuottavat laadukasta jälkeä ja sopivat hyvin esim. harvinaisuuksien dokumentointiin. © Jukka J. Nurmi

The Rose-coloured Starling.

ti, Kirkkojärvi a3 (Tero Ilomäki, Seppo Grönlund, Ari Seppä); 5.8. Hamina, Kirkkojärvi 2 (Eero Hietanen); 10.9. Kotka, Hovinsaari a3 1kv (Mikko Pöyhönen, Kimmo Heiskanen, Riku Lehtinen).

Vuoden ilahduttavimpia tapahtumia oli pussittaisen pesän löytyminen viideltä paikakunnalta. Näistä Maaningan pesä on Suomen pohjoisin havainto lajista kautta aikain. Pesinnät onnistuivat ainakin Kotkassa ja Viialassa. Viialan pesä löytyi tuhoutuneena 13.5. (Risto Vilpas), mutta pesintä ilmeisesti onnistui, koska samalla paikalla havaittiin heinäkuussa neljä nuorta lintua. Toivottavasti tämä ennakoi lajin tulevaa Suomen valtausta. Potentiaalisia pesimäbiotooppejahan pussittaiselle täällä riittää yllin kyllin. Hovinsaaren syyskuisilla linnuilla ei ollut koivissaan renkaita, joten kyseessä ovat eri yksilöt, kuin kesällä paikalla havaitut. Sen sijaan Vehkalahden ja Haminan havainnot 5.8. koskivat ilmeisesti samoja yksilöitä.

Isolepinkäinen (*Lanius excubitor pallidirostris*) (0,1,0)

31.10.1981 Lemland, Lågskär 1kv (leg. Pekka Rusanen, ilm. Hannu Jännes).

Ensimmäinen havainto Suomesta tästä kaakkoisesta alalajista. Linnun jäänteet löysi Luonnontieteellisen Keskusmuseon kokoelmista Harri Muukkonen. Tämä alalaji on havaittu Ruotsissa jo viisi kertaa (Cederroth 2000). Clement (1995) ja Svensson (1998) ovat oikeastaan ainoat lähteet isolepinkäisälajien määrittämiselle.

Punakottarainen (*Sturnus roseus*) (n. 26, 44,13)

25.5. Lemland, Lågskär 2kv (v) (Kari Soilevaara, Tapio Aalto, Mervi Haukila, Soili Leveelahti ym.); 26.5. Korppoo, Jurmo +2kv (video) (Jari Helstola); 8.-10.6. Hanko, Hangonkylä +2kv (v) (Kimmo Hotulainen, Rolf Nyström, Hannu Laine, Jörgen Palmgren ym.); 9.6. Köyliö, Vinnari +1kv (Ilkka Kuvaja, Sami Luoma, Kari Kekki, Rauli Holm ym.); 14.-15.6. Pihtipudas, Ilosjoki +1kv (Pekka Kyllönen, Terttu & Risto Aulin, Hannu Tammelin ym.); 17.-19.6. Sotkamo, Rimpilänniemi, Hietalahti +1kv (Alpo Parttimaa, Juha Mustonen); 23.-25.6. Hailuoto, kirkonkylä +1kv (Juha Markkola, Seppo Haapala, Toni Eskelin ym.); 4.-8.7. Muonio, kk +1kv (Lassi & Lauri Vuollo, ilm. Jorma V. A. Halonen); 30.7. Tuupovaara, Kinnasniemi +1kv (Pentti Zetterberg); 21.8.-3.9. Piikkiö, Piikkiönlahti - Paimio +1kv (v, video) (Paavo Sallinen, Lucia Romano, Tomi Kaijanen, Jukka J. Nurmi ym.); 10.-11.9. Mynämäki, Vallainen - Mietoinen, Kaskinen 1kv (video) (Hannu Kormano, Tapani Numminen, Jukka J. Nurmi ym.); 8.10. Kalajoki, Maakalla 1kv (v) (Sami Kalliokoski, Toni Uusimäki, Jukka Hauru, Heikki Tuohimaa); 9.10.-11.11. Salo, Ollikkala +1kv (v, video) (Jukka J. Nurmi, Pentti Kataja, Janne Riihimäki ym.).

Selvästi kautta aikain paras esiintyminen. Köyliössä havaittiin punakottarainen (sama yksilö?) edellisenä vuonna samassa paikassa. Kuvausten pitäisi olla huomattavasti nykyistä tarkempia, jotta ikä ja sukupuoli voitaisiin luotettavasti määrittää. Ruotsissa on havaittu v.1999 loppuun mennessä 107 (Cederroth 2000) ja Tanskassa 56 (Thorup & Haaning Nielsen 2000) yksilöä.

8.5.1997 Oulu, jätevedenpuhdistamo +1kv (Vilje & Pekka Suorsa, Kuisma Orell).

Mäntysirkku (*Emberiza leucocephalos*) (1,6,1)

12.-13.11. Pori, Toukari k (Juha Niemi ym.).

Etenkin naaraspukuisten lintujen kohdalla kuvausten tulee olla äärimmäisen yksityiskohtaisia harmaiden keltasirkkujen ja hybridien eliminointiseksi. Lisäksi valaistuksen tulee olla hyvä, sillä kokemus on osoittanut, että suomalainen niukka talvinen valaistus aiheuttaa helposti erheellisiä tulkintoja. Ruotsista on 17 havaintoa v. 1999 loppuun mennessä (Cederroth 2000).

Mustapääsirkku (*Emberiza melanocephala*) (0,13,1)

30.7.-20.8. Korsnäs, Harrström k (Aarne Lahti, Birgitta & Sven Nystén, Timo Lahti ym.).

Lintu käytti hyväkseen lintulaudan antimia, ja samaa on todettu kesäisillä linnuilla myös Ruotsissa (Cederroth 2000). Valtaosa havainnoista tehdään touko - kesäkuun taitteessa. Ajankohta ei kuitenkaan ole aivan poikkeuksellinen, sillä myös Suomen ensimmäinen lintu havaittiin elokuussa ja lisäksi yksi rusko-/mustapääsirkku on elokuulta. Ruotsissa on nähty 24 (Cederroth 2000) ja Tanskassa 16 (Thorup & Haaning Nielsen 2000) yksilöä.

Harmaasirkku (*Miliaria calandra*) (23,38,3)

7.-10.5. Parainen, Mattholmsfladan k Ä (Aalto Harju, Pekka Harkkomaa, Ari Savola ym.); 22.5. Mustasaari, Östra Norrskär (v) (Aarne Lahti, Mauri Jalonen); 28.-29.5. Saari, Akonpohja, Pohjasuo k Ä (Olli-Pekka Pietiläinen, Esko Veijalainen ym.).

Paras vuosi pitkään aikaan. Ruotsissa on näkyvissä pientä valoa tulevaisuuteen tämän voimakkaasti taantuneen lajin kohdalla, sillä 1999 todettiin kuusi onnistunutta pesintää (Tyrberg 2000).

Todennäköiset tarhakarkulaiset *Presumed escapes*

Punatavi (*Anas cyanoptera*) (0,0,1)

21.5.-1.6. Joensuu, Nollakka, Höytiäisen kanavan suisto jp k (Harri Kontkanen, Kari Lindblom ym.).

Ensimmäinen havainto Suomesta. Tätä Pohjois-Amerikan länsiosissa, Keski- ja Etelä-Amerikassa tavattavaa lajia Euroopan rariteettikomiteat pitävät yleisesti tarhakarkulaisena.

Kuparisorsa (*Oxyura jamaicensis*) (0,14,1)

30.6.-2.7. Hailuoto, Kirkkosalmi, Hahonnonkanen lintutorni jp k (Juha Markkola, Seppo Haapala, Jukka Hauru ym.).

Lajin esiintymistä Euroopassa seurataan tarkasti, koska sen leviäminen saattaa olla uhka valkopääsorsapopulaatioille.

Mandariinisorsa (*Aix galericulata*)

n.15.5.-31.7.1986 Inari, Kettujoki 2 jp k (Heikki Karhu, Aimo Sieppi, Jouni Aikio, Olli Osmo-nen). Linnut ilmeisesti ammuttiin 20.8.1986.

Poistettu tarkastettavien joukosta vuoden 2000 alusta.

Havainnot, joiden käsittely on kesken *Records still under consideration*

Kiljukotka (*Aquila clanga*)

27.8. Hanko, Täktom 2kv NW.

Idänkäki (*Cuculus saturatus*)

21.5.-1.7. Lieksa, Tolkee (ä).

Arokiuru (*Melanocorypha calandra*)

16.-17.4.1995 Porvoo, Pikku-Pernajanlahti.

Leppälintu (*Phoenicurus phoenicurus samamiscus*)

29.4. Korppoo, Jurmo +2kv k (r, v, video).

Leppälintu/mustaleppälintu (*Phoenicurus phoenicurus ochruros*)

2.-11.5. Jyväskylä, keskusta 2kv k Ä (v, ä, r).

Sepelsieppo (*Ficedula albicollis*)

2.6.1980 Dragsfjärd, Vänö +1kv n.

Isolepinkäinen (*Lanius excubitor homeyeri*)

23.9. Kemiö, kirkonkylä ad; 15.11.-6.12.1998 Espoo, Röylä.

Lisäksi tutkittavana on yhä useita harmaalo-kin alalajien *cachinnans* ja *michahellis* ehdokkaita. Samoin Turun isolepinkäinen, jossa todettiin alalajin *sibiricus* piirteitä, odottaa parempia aikoja.

Hylätyt havainnot

Records not accepted

Yöhaikara (*Nycticorax nycticorax*)

3.8. Sipoo, Nevas N.

Lyhytnokkahanhi (*Anser brachyrhynchus*)

27.6.1987 Inari, Sammuttjätkä E.

Lumihanhi (*Anser caerulescens*)

5.6.1998 Hanko, Tulliniemi a 4 SSE.

Amerikanhaapana (*Anas americana*)

26.4. Lappeenranta, Vainikkala N.

Käärmekotka (*Circaetus gallicus*)

26.6. Kalajoki, Letto S.

Arosuohaukka (*Circus macrourus*)

21.4. Kristiinankaupunki, Härkmeri +2kv n NE; 23.4. Rääkkylä, Oravilahti 2kv; 25.4. Vammala, Pirunvuori +2kv n N; 15.5. Vehkalahti, Vepsu +2kv n NE; 17.5. Lieksa, Murrönvaara +2kv n (video); 28.5. Siilinjärvi, Jälä +2kv n SSE; 3.6. Joutseno, Konnunsuo 2kv n; 26.8. Västanfjärd, Nivelax 1kv; 11.4.1999 Keuruu, Riiho +2kv k.

Pikkukiljukotka (*Aquila pomarina*)

27.4. Köyliö, Vinnari subad/ad WSW; 14.5. Vehkalahti, Vepsu subad NE; 20.5. Liminka, Virkkula ENE; 10.8. Lappajärvi, Hytytälä subad/ad.

Kiljukotka (*Aquila clanga*)

4.5. Hailuoto, Kirkkosalmi ad; 10.6. Saari, Pohjanranta ad NW; 23.5.1999 Kotka, öljysatama ad NE.

Keisarikotka (*Aquila heliaca*)

6.9. Hanko, Täktom subad (v); 19.4.1999 Kontiolahti, Jakokoski 2kv S.

Vuorikotka (*Hieraetus fasciatus*)

22.4. Uusikaupunki, Esimo 2kv SW.

Isokihu (*Stercorarius skua*)

28.5. Porvoo, Emäsalo W; 29.7. Hanko, lintuasema NE.

Pikkuruokki (*Alle alle*)

8.11.1993 Keuruu, Keuruselkä; 9.11.1999 Kristiinankaupunki, Pohjolan Voima S.

Tammitikka (*Dendrocopos medius*)

27.5. Lohja, Vappula.

Lyhytvarvasiuru (*Calandrella brachydactyla*)

20.5. Helsinki, Lautasaari NE; 22.6. Lieksa, Koli.

Nummikirvinen (*Anthus campestris*)
25.5.1999 Keuruu, Riiho.

Sitruunavästäräkki (*Motacilla citreola*)
15.5.1999 Keuruu, Riiho k.

Mustakaularastas (*Turdus ruficollis atrogularis*)
24.-25.6. Hanko, Täktom ad k.

Kashmirinuunilintu (*Phylloscopus humei*)
21.10. Uusikaupunki, Vekara.

Kirjosieppo x sepelsieppo (*Ficedula hypoleuca x albicollis*)
3.6. Korppoo, Jurmo n (v, video).

Mäntysirkku (*Emberiza leucocephalos*)
21.1. Jokioinen, Ruokosuo (v).

Mustapääsirkku (*Emberiza melanocephala*)
14.11.1996 Sauvo, Nummenpakka.

Harmaasirkku (*Miliaria calandra*)
9.2. Kotka, Munsaaari.

Lisäyksiä ja korjauksia Corrections

Idänkäki (*Cuculus saturatus*)
päivämäärätiedennys: 6.7.1998 Karstula, Haapalahti (aiemmin julkaistu 25.6.-4.7.1998) (Tarmo Lehtilä).

Mustapäätasku (*Saxicola torquata*)
23.-24.9.1999 Korppoo, Utö sukupuoli po k.

Ruokosirkkalintu (*Locustella luscinioides*)
30.5.-24.6.1999 Köyliö, Köyliönjärvi ikämääritys poistetaan.

Kiitokset

Tämän katsauksen havainnoista ovat antaneet asiantuntijalausuntoja Peter Barthel, Antti Below, Andreas Buchheim, Dick Forsman, Hannu Jännes, Alan Knox, Krister Mild, Killian Mullarney, Axel Müller ja Lars Svensson. Jan van der Laan ja Uno Unger ovat antaneet tietoja ominen rariteettikomiteoidensa työskentelystä. Valokuvaajien lisäksi Philippe Fayt, Jari Helstola, Jari Kontiokorpi ja Jukka J. Nurmi toimittivat RK:lle videomateriaalia havaituista linnuista. Pirkka Aalto, Göran Andersson, Seppo Aro, Rolf Friberg, Pekka Kyllönen, Petri Lampila, Markku Loippo, Antti Mikala, Jukka J. Nurmi, Mika Ohtonen, Marko Pohjoismäki, Mikko Pöyhönen, Esko Rajala, Eelis Rissanen, Hannu Rönkkö, Kari Soilevaara, Sami Timonen, Kari Tornikoski, Jani Vastamäki ja Pentti Zetterberg ovat kommentoineet katsausta ja tehneet siihen useita tarkennuksia. Timo Pulliainen ja Tapio Tohmo toimittivat tämän katsauksen rariteettikomitean kotisivuille ja valmivat katsauksen kartan. Kiitokset!

Summary: Rare birds in Finland in 2000

This is the 26th annual report of the Finnish Rarities Committee. It lists all accepted records for the year 2000 and some older previously unpublished records. A few records are still under consideration and will be published in the committee's next reports. Records of birds not considered to be genuine vagrants, rejected records and corrections are listed separately.

In the rarities perspective this year was fairly good with most species turning up in average numbers. New species to Finland were Western Bonelli's Warbler and Harlequin Duck. The first Yellow-legged Gulls (*Larus argentatus michahelis*) were also accepted. Steppe Grey Shrike (*Lanius excubitor pallidirostris*) was also added to the list, the first and so far only record being one found dead in 1981. The first Cinnamon Teal was also accepted, but it was presumed to be an escape. The first Egyptian Vulture, from the year 1962, was accepted (but the subspecies, which may be relevant for assessing the origin, is still under consideration). Also the first Hume's Leaf Warbler, from the year 1972, was accepted. The second Siberian Rubythroat was seen. Other major rarities (with less than six previous records) were European Storm-Petrel, White-tailed Lapwing, Bimaculated Lark and Eyebrowed Thrush. The highlights of the summer were the influx of Lanceolated Warblers (20 singing males) and the first breeding records for Boated Warbler (two nests). Record numbers of Great Northern Diver, Great Skua, Iceland Gull, White-winged Tern, Greater Short-toed Lark, Hume's Leaf Warbler, Penduline Tit and Rose-coloured Starling were seen. The year 2000 was also very good for Marsh Tit, Collared Flycatcher, Pallid Harrier and Spotted and Lesser Spotted Eagle.

The details included for each record are: date and locality, number of birds if more than one, other details if known (kv = calendar year, jp = adult breeding plumage, tp = winter plumage, vp = transient plumage, n-puk. = female plumage, Ä = singing, r = ringed, W (= west) etc. means migrating birds and their direction, (v)/(ä) = photographed/tape recorded (and this evidence seen or heard by the committee). The three numbers in brackets after each species' name give the total number of individuals observed in Finland (1) before 1975, (2) in the period 1975-1999 and (3) in 2000, respectively.

Kirjallisuus

Barthel, P. 1996: Die Bestimmung des Rubinkehlchens *Luscinia calliope* und sein Auftreten in Europa. - *Limicola* 10: 180-189.

Bloomfield, A. & McCallum J. 2001: Changing Fortunes of the Black Brant. - *Birding World* 14: 66-68.

Cederroth, C. 2000: Sällsynta fåglar i Sverige 1999. - SOF 2000. Fågelåret 1999. Stockholm.

Clement, P. 1995: Southern and eastern Great Grey Shrikes in northwest Europe. - *Birding World* 8: 300-309.

Hagemajär, E. J. M. & Blair, M. J. 1997: The EBCC Atlas of European Breeding Birds: Their Distribution and Abundance - T. & A.D.Poyser, London.

Jännes, H. & Lindroos, T. 1998: Uudistuneen RK-lomakkeen täyttöohjeet. - *Bongari* 12: 114-122.

Kivivuori, H. 2000: Pikkukultarinta ensi kertaa pesivänä Suomessa. - *Linnut* 35 (4): 33-35.

Kiss, J. B. & Szabo, L. 2000: First breeding record of White-tailed Lapwing in Romania (and Europe outside Russia). - *British Birds* 93: 399-401.

Koskinen, H., Kettunen, H. & Kangasniemi, M. 2001: Tuhkaselkälökökien esiintymisestä Tampereella. - *Linnut* 36(2):27-30.

Lindroos, T. & Tenovuori, O. 2000: Aro- ja ylänkökiuru - tunnistaminen maastossa ja esiintyminen Euroopassa. - *Alula* 6: 17-24.

Rauste, V. 1999: Kennzeichen und Mauser von "Baltische Heringsmöwen" *Larus (fuscus) fuscus* und "Tundramöwen" *Larus (fuscus) heuglini*. Teil I & II. - *Limicola* 13:105-128 ja 153-188.

Svensson, L. 1998: Hur många kryss kan mjölkas ur varfågeln. - *Roadrunner* 6:14-22.

Syroechkovski, E. E., Zöckler, C. & Laippo, E. 1998: Status of Brent Goose in Northwest Yakutia, East Siberia. - *British Birds* 91: 565-572.

Thorup, K. & Haaning Nielsen, H. 2000: Sjaeldne fugle i Danmark og Grönland i 1999. - *Dansk Orn. Foren. Tidsskr.* 94: 157-170.

Tyrberg, T. 2000: Fågelrapport för 1999. - SOF 2000. Fågelåret 1999. Stockholm.

Kirjoittajien osoitteet / Authors' addresses:

HL: Kuhajoentie 15
FIN-01750 Vantaa
puh/tel. 09-29054970
e-mail: heikki.luoto@kolumbus.fi

AL: Hämeentie 156 D 19
FIN-00560 Helsinki
puh/tel. 09-7287705

TL: Uudentuvankatu 6 A 29
FIN-20740 Turku
puh/tel. & fax 02-2367570

VR: Päivärinnankatu 6 A 15
FIN-00250 Helsinki
puh/tel. 09-2410960
e-mail: visa.rauste@helsinki.fi

Saapunut / Received 15.4.2001